

**ROUND TABLE DAESH, A (NON)-ISLAMIC STATE: THE FIRST
COMPREHENSIVE STUDY ON THE TERRORIST ORGANIZATION¹⁰**

Prof. Vladimir Chukov, DSc

Department "European Studies and International Relations", Ruse University, Bulgaria

Author of the book "DAESH, a (Non)-Islamic state"

Special guest: Lyuben Kozarev,

Publisher of the book and director of "East-West" publishing house

E-mail: rk-evro@uni-ruse.bg

***Abstract:** The Round Table provides a discussion on ISIS, the terrorist organization, which is considered an Islamist Frankenstein on the international arena. Since the Paris attacks last November, instead of ISIS, 'Daesh' has been used with increasing frequency by world leaders and the media.*

*The key note speaker, Prof. Vladimir Chukov, will outline the social, tribal, and regional layers of Islamist radicalism as a *raison d'être* for the emergence of the terrorist organization. Further on, he will highlight the force majeure circumstances, which are associated with the transformation of the initial mafia gang into local powerful militias with proto-government structures.*

He will refer to the military success of the organization as a result of its effective recruitment of a large number of Saddam Hussein's military men, who are seeking for revenge, and who are much better financed. Last, but not least he will make it clear, that the military have been attracting the theologians rather than vice versa. On such grounds he will conclude, that this terrorist organization is to be distinguished from Al Qaeda: ISIS is both a military and political project, while Al Qaeda is a religious and an imaginary one.

ОТКЪСИ ОТ КНИГАТА ДАЕШ.(НЕ)ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА (т. 2; 3; 4 и 5)

2. ХИБРИДЕН ХАРАКТЕР НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ ЧАСТИ

Появата на Ал Кайда през 90-те години на ХХ век стана причина и за създаването на първите теоретични пособия за водене на бойни действия от терористична организация срещу редовна армия. Класически в жанра ще останат множеството трудове на египетския джихадист Абдел Кадер бен Абдел Азиз и най-вече впечатляващият трактат „Призив за световна ислямска съпротива” на Абу Мусааб ас Сури. Последният се възприема като създател на военната алкайдистка стратегия. Тогава се забеляза и формирането на собствен стил за водене на бой. Заслуга имат множество съратници на Осама бен Ладен, сред които бившият египетски офицер Сайф ал Адел. Специфична тактическа разновидност за водене на бой възпроизведе Ал Кайда в Ирак, водена от легендарния терорист Абу Мусааб аз Заркауи. През периода 2005 – 2006 г. той успя да завземе някои селища от иракската държава, превръщайки ги в бастион на неговата терористична организация. Те бяха в доминиращо сунитски райони и достатъчно отдалечени от столицата Багдад, избягвайки силната реакция на държавната власт. Нейната тактика се базираше върху активирането на „спящи клетки”, изпращането на самоубийци, било то с коли-бомби или такива само със самоубийствени колани. Те бяха последвани от малоброен отряд, който налагаше контрол върху селището. Обхватът на акциите, целите и времетраенето на наложения контрол върху определена територия беше относително скромнен. До появата на ИДИЛ, единствено

¹⁰ The Round Table provides a discussion on ISIS, the terrorist organization, which is considered an Islamist Frankenstein on the international arena. Since the Paris attacks last November, instead of ISIS, 'Daesh' has been used with increasing frequency by world leaders and the media. The round table was held on October 29, 2016 in Aula 2.101. Original title of the book: ДАЕШ – (НЕ)ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА. ISBN 978-619-152-859-2. The publication of the extracts from the book (2; 3; 4 and 5) done with the consent of the author and the publisher "East-West".

талибаните в Афганистан като терористична организация, успяват да създадат военна структура, която, в голяма степен, се доближава до армейските критерии.

3.2.1. СИЛНА ПОЛЕВА КОНКУРЕНЦИЯ – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ЯСНА ВОЕННА СТРАТЕГИЯ

С пристигането си в началото на 2014 г. в Сирия на Абу Бакър ал Багдади заедно с шепя съратници, предимно бивши иракски офицери, се слага началото на формирането на военната организация на ИДИЛ. Според „Уикилийкс на тайните на ал Багдади“ през февруари 2014 г. броят на бойците е бил едва 1575 души. В края на 2014 г. и първата половина на 2015 г. броят им расте главоломно и достига до своя зенит, а именно между 50 000 и 80 000 души. Отделни източници говорят дори за поне 100 000 души. През септември 2015 г. руската ФСБ ги оцени между 50 000 и 80 000 души. След създаването на анти-ИДИЛ международна коалиция броят на въоръжените сили започна да намалява. Причина за това са не само преките жертви. Пентагонът отчете, че за периода август 2014 – август 2015 г. са били убити 22 000 бойци на ИДИЛ. Причина за този процес е и редуцията на притока на чуждестранните бойци, пристигащи от цял свят. В края на 2015 г. се счита, че терористите разполагат с армия, чийто личен състав варира между 30 000 – 35 000 души. В началото на февруари 2016 г. данните на Пентагона са за контингент между 19 000 и 25 000 души.¹¹ В края на април 2016 г. заместник-началникът на руското военно разузнаване, ГРУ, към Генералния щаб на Руската федерация, Сергей Афанасиев отбелязва, че бойците на ИДИЛ в Близкия Изток са 33 000 души. Според него 14 000 са в Сирия и 19 000 – в Ирак. В същото време броят им е около 6 000 души в Либия. Според руска информация те имат тежко въоръжение от мобилни зенитни установки, до БТР-и и танкове.¹² Не им е чуждо и боравенето с оръжие, руско производство. Така например информационната агенция „ал Амак“ показва видеоклип с използването на 28.04.2016 г. на противотанкови ракети „Конкурс“ (ПТРК), пленени от складове на сирийската армия край селището Кханазир. Те са насочени срещу офанзивата на турската армия на сирийска територия в провинция Халеб, контролирана от терористите.¹³

Първоначално месечната заплата на боец в ИДИЛ бе между 400 и 500 долара, което е добра сума в сравнение със жизнения стандарт в Източна Сирия и Западен Ирак. След интензивните бомбардировки на двете коалиции местни източници отбелязват, че заплатата на полевите бойци е паднала на 300 долара. В същото време някои от командирите получават заплати от 3000 долара. Счита се, че ИДИЛ изплаща месечно по 15 милиона долара заплати на своите бойци. Според доклад, изготвен от експерти на ООН, ИДИЛ дава месечно по 50 долара за всяка жена и 25 долара за всяко дете на свой боец. При сключване на брак се дава еднократна помощ от 1 000 долара. За инженерно-техническия и медицинския персонал заплатите са относително по-високи, а именно около 1 500 долара месечно.

Разривът с Ал Кайда и полемиката с фронта „ал Нусра“ за надмощие в Сирия стават причина за осъзнаването на необходимостта от създаване на военни части, които да са много по-боеспособни от тези на смъртния враг. Става въпрос не само за формирането на надвишаваща по численост армия, но и прилагането на коренно различна тактика, която да води до победен край. Бившите саддамови офицери ясно си дават сметка, че подобни цели могат да бъдат постигнати единствено с обявяването на „обща мобилизация“ и рекрутирането на десетки хиляди бойци. Практически, те трябва да пресъздадат онова,

¹¹ Салих, М., *Картър: санадрабу дааш фи либия ида лам нанджах сиясиян*, Картър: Ще ударим ИДИЛ в Либия, ако не успеем политически, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/561401>, 6.02.2016.

¹² ГРУ: в Ираке и Сирии воюют 33 тысячи боевиков ИГ, <http://politexpert.net/4559-gru-v-irake-i-sirii-voyuut-33-tysyachi-boevikov-ig.html>, 28.04.2016.

¹³ *Тадмир 3 дабабат лил джейш ат турки би саурикх муаджаха курб ал худуд ал ас сурия ат туркия*, Разрушаването на 3 танка на турската армия с насочващите се ракети, в близост до сирийско-турската граница, ал Амак, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/04/28/%>, 28.04.2016.

което са учили във военните училища и академии в Ирак, а впоследствие са прилагали, било като действащи военнослужещи или като обикновени терористи в многобройните ислямистки организации.

Както отбелязва един от полевите лидери на Ал Кайда Абдел Кадер бен Абдел Азиз основната разграничителна линия в начина на водене на бойни действия между ислямистите и западните армии е използването на картографски пособия. Според него преди всяка битка западните военни задължително определят местонахождението на врага в географската координатна система. За разлика от тях талибаните и Ал Кайда в Афганистан използват дадените племена и степента на тяхната лоялност към тях като репери при определянето на профила на всяка битка.¹⁴ Става въпрос за колизия между два типа военни действия, които намериха популярност чрез термините „симетрична” (противникът е видим, ясен и до голяма степен предвидим, тъй като използва сходни тактически подходи) и „несиметрична война” (противникът е скрит, неясен и това е силно преимущество при бъдещата битка). Ако трябва да класифицираме военнотактическата опция на ИДИЛ съгласно гореспомената дихотомични критерии, то по-подходящо е да я поставим сред западния начин на изработването на тактическите формули. Причината е, че нейните конструктори са силно повлияни от учебните заведения, в които са получили своето образование. Според египетския журналист Ахмед Дияб от семейството на лондонския вестник „Ал Хаят” основната разлика между Ал Кайда и ИДИЛ във военното дело е, че първата е резултат от действията на доминиращо светски лица (инженери, лекари, физици, IT специалисти и други), докато ИДИЛ са офицери, чието професионално занимание е именно войната.¹⁵

Диего Гамбета и Стефан Хертог правят задълбочено изследване на образованието на предното, алкайдисткото поколение ислямски радикали. Става въпрос за родените през периода 1930 – 1970 г., т.е. средна дата на раждане е 1966 г. В тяхната книга „Engineers of Jihad: The Curious Connection between Violent Extremism and Education” те твърдят, че радикалите имат образование предимно в четири научни направления, а именно техника, медицина, право, икономика и управление. Значителна група са богослови. Последните са предимно саудитци, които правят изключение от останалите нации. От 25-те атентатори на 11 септември 2001 г., 15 са саудитци и от тях само един единствен е инженер. От останалите 10 терористи-несаудитци в атентатите срещу кулите близнаци, седем души са инженери. От изследваните от двамата автори 207 души 64,7% имат завършено образование в сферата на техническите, икономическите или естествените науки. В същото време доминиращи са инженерите (механо-, електро-, IT, строителни и други).¹⁶ Поколенията на Ал Кайда-терористите са доминиращо инженери. ИДИЛ ги отстранява от ръководните им постове и ги предоставя на възпитаниците на военните училища. Логично, като техни подгласници идват отново инженерите и богословите (педагозите).

В тази светлина, паралелно с идейно-догматичните специфики, може да бъде разчетена и първата публична реч на „халифа” ал Багдади в Мосул на 5 юли 2014 г. Той призова мюсюлманите в света да отидат в *дар ал ислям*, тоест в контролираните от ИДИЛ територии в Сирия и Ирак. Военното ръководство на терористичната организация създаде действаща армейска структура, която превърна североизточните части на Сирия и северозападните части на Ирак за своя база, а Турция, поради географската близост – за свой тил (трафик на чуждестранни бойци, доставяне на оръжие и продоволствия, лечебна база и други). Така военната стратегия и тактика на ИДИЛ имаха своите открити, видими измерения и параметри за разлика от тези на Ал Кайда. Дори чисто символично, лидерът на „ал Нусра”, Абу Мохамед ал Джолани винаги се появява със закрито лице, докато този на ИДИЛ – с открито.

¹⁴ За повече информация виж: Чуков, Вл., Ал Кайда с перо и сабя, Изток-Запад, 2007, сс. 39-50.

¹⁵ Дияб, А., *Илманиюн...уалякин ирхабиюн*, Секуларисти...но терористи, ал Хаят, <http://www.alhayat.com/Articles/12959693/>, 23.12.2015.

¹⁶ Гамбета, Д., С. Хертог, Частный корреспондент, http://www.chaskor.ru/article/inzhenery_dzhihad_40324, 28.04.2016.

От идейна гледна точка, двете терористични организации възприемат тъждествена философия за водене на бой, утвърдена през изтеклите десетилетия от хилядите салафико-джихадистки бойци. В същото време ИДИЛ се отказва от класическата „партизанска война“ като основен начин за водене на бой, който е характерен и доминиращ за мнозинството ислямистки терористични организации. Такъв е основният тактически подход на талибаните в Афганистан, които използват и специфични за начупения релеф на страната компоненти. Формацията на ал Багдади изработи свой военен почерк, който се базира върху изненадата с нов тип атентатори - самоубийци, невероятно силната първоначална атака, обезглавяването на враговете, разпространение в социалните мрежи на жестокостите с цел всяване на ужас и силен психологически натиск върху отбраняващите се. Останалите джихадистки конкуренти в Сирия („ал Нусра“, „Ахрар аш шам“, „Джейш ал ислам“ и други) прилагат сходните тактически компоненти, но в по-малък размер и върху по-малка територия. Стилът за воденето на бойни действия на ИДИЛ е хибриден, а именно микс между този на редовна армия, разгръщаща се на големи полеви пространства и този на специални части за водене на война в градски условия. Става въпрос за смесването на подхода на класическата армия и този на полицейските части. Така се избягва допускането на големи материални и човешки жертви в дадена бойна ситуация, както и възможността за попадане в обсада или в засада на врага.

3.2.2. ТАКТИЧЕСКИ ПЛАНОВЕ И УПРАВЛЕНИЕ

Военният съвет е органът, който е натоварен с организацията на армията на ИДИЛ. Той осъществява рекрутирането и подготовката на бойците, оформя структурата на отделните части, набелязва целите, подготвя тактическите планове, както и осигурява средствата за тяхната реализация. На чисто оперативно ниво, той е длъжен да координира своите действия с шариатския съвет. Причина за това е фактът, че последният е този орган, който отговаря за проповедническата дейност и респективно за изпращането на проповедници в предварително набелязаните селища или територии – бъдещи цели на терористичната формация. Дейността на проповедниците е първият, началният етап за формирането на „спящите клетки“ в даден регион. Мисионерите на ИДИЛ по места следва да настроят населението срещу правителството, издигайки лозунги за джихад срещу него.

На следващия етап военният съвет набелязва конкретната цел, която ще бъде атакувана от въоръжените части на ИДИЛ. Обикновено това са стратегически важни за дадения регион обекти. Те може да са силови институции (полицейски участъци, казарми, военни съоръжения и други), държавни институции или значими за стопанския живот инфраструктурни обекти – мостове, летища, нефтени или газови инсталации, складове, язовири и други. Обикновено целите са разположени в райони, в които доминира сунитското население и се подбират предимно селища, в които се изповядва по-радикална форма на ислямската религия. Местните жители, които предварително са приобщени към такфиритски или в някаква степен, иредентистки спрямо местното правителство идеи много по-лесно се присъединяват към „спящите клетки“ на ИДИЛ. Последните остават функционални, дори след евентуалното негово принудително оттегляне. По този начин се обяснява приоритетно насочването на терористичната организация към териториите, които до 2014 г. владееха джихадистите от „ал Нусра“ или другите ислямистки групировки, а не към тези, които бяха под правителствен контрол. Замисълът е, че население, което веднъж се е отказало от своята лоялност към правителството, е много по-лесно да бъде приобщено към идеите на ИДИЛ, отколкото такова, което никога не го е правило. Неслучайно, през 2013 г. ССА контролираше повече от 20% от територията на страната, а две години по-късно – едва 5%. Тази бунтовническа сила, особено в източните части на Сирия, бе изтласкана предимно от ИДИЛ.

В тази светлина видеоклипът „Южен Дамаск между предателството и престъпленията“ на бунтовниците от „Джейш ал ислам“ е много показателен. Той разказва с детайли битките, които води ИДИЛ срещу него в източната част на провинция Дамаск, както и в

бежанския лагер „Ярмук”. Основната мишена са именно бунтовниците, а не правителствените войски. Доказателство е, че изкопаните тунели от анклав на ИДИЛ в тази част на страната, обсаден в продължение на месеци от бунтовниците, са насочени към територията, която се контролира от „Джейш ал ислам”, а не към тази на правителствените войски. Според бунтовническия полеви командир Абу Захер тунелите на ИДИЛ са толкова прецизно направени, че очевидно са дело на военни инженери, с каквито разполага единствено армията на режима.¹⁷

3.2.3. КРИТЕРИИ ЗА РЕКРУТИРАНЕ НА БОЙЦИ

ИДИЛ създават твърде занижени критерии за рекрутирането на бойци сред населението в териториите, които управляват. Процедурата по записването става в градския офис за проповед. В специална обява в него „се приканват всички тези, които биха желали да се присъединят към муджахидините и да положат клетва за вяност към повелителя на правоверните.” Условието, на които трябва да отговорят кандидат-бойците са:

1. Да бъде по-възрастен от 15 години;
2. В миналото да не е бил обявяван за вероотстъпник.¹⁸

Така формулирани те влияят директно върху профила на групата, която воюва под знамената на ИДИЛ. В по-широки линии, в доклад пред научна конференция по антитероризъм в Малайзия саудитският ръководител на сектор „мисловна сигурност” Абдулрахман ал Хадлак към МВР в Риад отбелязва, че младежите, които се поддават на рекрутиране в джихадистките групировки и в частност в ИДИЛ, са „предимно ергени и в края на своето второ жизнено десетилетие”. Освен това мнозинството са „от средната класа и имат завършено средно образование”. Тези характеристики подсказват, че част от причините за разпространението на радикалните идеи и приобщаване към джихадистките групировки се коренят в нравите на самото ислямско общество. Става въпрос за късния брак за мнозинството мюсюлмани, причинен от задължителната „зестра”, предоставяна на булката. Така ал Хадлак счита, че работата със семействата, които са в затруднено материално положение, е основно направление в противопоставяне на радикалните идеи. Саудитският изследовател поставя акцент върху факта, че в програмата за социализация на бивши джихадисти в кралството е стимулирането им към брак, както и подпомагането им материално за реализация на този социален акт.¹⁹

3.2.4. ВИДОВЕ ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ

В състава на въоръжените части на ИДИЛ влизат пехота, артилерия, танкови подразделения, инженерно-технически части, сапъори, лаборатории за изработването на различни видове оръжия, ВВС (дронове), транспортни части (в това число и речни, военни катери по плавателната част на река Ефрат), *интихарюн*, самоубийци, *ингимасиюн*, отдадени, *дабиха*, палачи, специални части, свързочници, куберподразделения, военно – медицински части, тиловащи и други.

Подразделенията *ал ингимасиюн*, отдадени се появяват в състава на ИДИЛ-армията в края на първата половина на 2014 г. Те играят ключова роля при осъществяването на модела на успешната офанзива. Става въпрос за специално обучени терористи-самоубийци, които изпълняват стратегически важни задачи. Те преминават специална селекция, а впоследствие и специална физическа и психологическа подготовка. Поставената им задача е да

¹⁷ *Филм мин джейш ал ислам яхки кисат танзим ад даула би джануб димашк*, Филм на „Джейш ал ислам” разказва за ИДИЛ в Южен Дамаск, News BT, <http://www.zayheka.com/mnw3at/4275.html>, 27.01.2016.

¹⁸ *Илиян*, Обява, Диуан ад дауа уа ал масаджид би уалаят ал фурад, http://www.syriahr.com/wp-content/uploads/2014/12/%5E56FEB6CC453F2386A20D0B1A0D38471B6F2479EC4B36EF1950%5Epimgpsh_fullsize_distr.jpg, 20.01.2016.

¹⁹ *Масуул сауди: моозам ал монтамин лил тонзамат ал ирхабия аазаб*, Саудитски представител: мнозинството от тези, които се присъединяват към терористичните организации, са ергени, ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/883259/>, 27.01.2016.

направят пробив в най-укрепената точка на отбраната на врага и да предизвикат в неговите редове „истински ужас”. Не е задължително те да се самоубият още при първата възложена мисия, а по-важното е да изпълнят успешно поставената задача. Това ги отличава от „обикновените” самоубийци.²⁰ Обикновеният *ал интихари* е жива бомба, докато *ал ингимаси* е „интелигентен” самоубиец. Възможно е, ако планът го налага, *ал ингимаси*, отдаденият джихадист да взриви автомобила, който е карал, от дистанция. Преди това го е насочил на правилното място и бързо, след това, го е напуснал в движение. „Отдадените” имат своеобразен статут, нещо като „специални части” или „бригади за проникване” в редовните арабски армии. Обикновено членовете на тези части са въоръжени с автомат „Калашников”, няколко пълнителя и ръчни гранати. Препасани са със самоубийствени колани, които задействат, при нужда, когато се видят фатално обградени от врага. Те са облечени в т.нар. „пакистански дрехи” и задължително са със скрити лица. Практиката показва, че само при вида на *ал ингимасиин*, много от войниците от сирийската или иракската редовна армия, както и кюрдските *пешимерга* напускат позициите, които трябва да отбраняват.

Има динамика на целите, подбрани от ИДИЛ през периода 2014 – 2015 г. Ако в началото на 2014 г. атаките срещу сирийския режим чувствително отстъпваха в сравнение с тези към бунтовниците, то в края на 2015 г. картината е променена. По данни на информационната агенция „ал Амак” на ИДИЛ общият брой на самоубийствените атентати на организацията за месец декември 2015 г. е 61. Те са насочени предимно към частите на сирийските кюрди, иракските и сирийските правителствени войски. Схемата е, както следва: 32% - иракската армия, 29% - сирийските кюрди, 22% - сирийската армия и 9% - бунтовниците в Сирия. Най-много акции на *ал ингимасиин* са извършени в провинция Анбар, Ирак – 14, Халеб и Ракка, Сирия – по 9, Хасаке, Сирия – 8, Хомс, Сирия – 7, Невевия, Ирак – 6, Салахедин, Ирак – 4, Дейрезор, Сирия – 3 и Багдад, Ирак – 1. По националности пълно превъзходство имат сирийците, а именно 57%, иракчани – 10%, а други – 33%. От последната група водещи са тунизийците и саудитците. Прави впечатление, че основното „пушечно месо” в тези части са сирийците, докато на иракчаните делът е чувствително по-малък. Интересното в случая, че обикновено саудитците са изпращани за самоубийци с идеята ръководството да се отърве от тях. Те се подчиняват много по-често на мюфтиите, отколкото на полевите командири, създавайки настроения на неподчинение сред останалите. Вижда се и големият дял тунизийци, които пък са „извеждани” като самоубийци поради факта, че също са източник на чести вътрешни бунтове. Последните се разпалват от непокорните североафриканци особено при разпределението на плячката. Инструментите на атентатите са, както следва: коли – бомби – 24, самоубийствени колани – 17, камион – бомба – 5, фадроми и бронирани коли – по 4, хамъри – 2 и с неизвестни инструменти – 5.²¹

Сходни са изводите и за самоубийствените атентати срещу военновъздушната база Куеирис в провинция Халеб, държана под обсада почти две години от терористите. Едва през декември 2015 г. правителствените войски успяха да изтласкат терористите от региона. Очевидно е обаче, че битките там продължават. Според „ал Амак” за периода 17 декември 2015 – 29 януари 2016 г. в района на летище Куеирис са осъществени общо 21 самоубийствени атаки. Доминиращо е било използването на камиони – 17, джипове – 3 и

²⁰ Сайтът DailyPakistan съобщава, че заразените с вируса на СПИН джихадисти задължително се изпращат в редиците на самоубийците. Така например през август 2015 г. 16 джихадисти, които са дали положителни тестове в болницата на сирийския град Маядин за смъртоносния вирус след правенето на секс с мароканска секс-робиня са били директно изведени като самоубийци. За повече информация виж: 16 HIV-Positive IS Terrorists Are Ordered to Become Suicide Bombers, Raqqa Is Being Slaughtered Silently, <http://www.raqqa-sl.co/en/?p=1329>, 24.08.2015.

²¹ *Инфуджафик*, Инфографик ал Амак, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/01/02/>, 2.01.2016.

една нефтена цистерна. По националности, отново сирийците са водещи, а именно: 16 сириец, по един от Тунис, Мароко и Египет и двама, с неуточнена националност.²²

През месец февруари броят на самоубийствените атаки се увеличава с около една трета. В Сирия, Ирак и Либия общо тези терористични актове са 90. Преобладават тези в Сирия, а именно срещу режима – 26, срещу милицията на сирийските кюрди „Частичка за народна защита” – 24, срещу иракската армия – 39 и само един срещу армията на либийския генерал Халифа Хафтар. Прави впечатление, че се използват все по-елементарни средства за реализацията, а именно коли – бомби – 51, а със самоубийствен колан – 39.²³ Тази статистика показва, че ИДИЛ все повече използва самоубийците, но и все по-елементарни инструменти за реализирането на кървавите им действия. Профилът на този тип атаки в началото на 2016 г. отразяват намаляването на модерните оръжия във въоръжените сили на ИДИЛ, които обикновено са набавяни като плячка до този момент вследствие на постоянните военни победи над правителствените армии на Сирия и Ирак. Акцентът е поставен върху живата сила, а не върху бойната техника, която става все по-дефицитна.

Експертна група от американския университет в щата Вирджиния прави специално изследване на децата-самоубийци, изпращани на мисии, чийто край е летален. В повечето случаи става въпрос за възрастова група до 16 години. През януари 2015 г. те са шест, докато една година по-късно са вече единайсет. Интересното е, че има и такива, които не са от Сирия и Ирак. Според цитирания източник през януари 2016 г. сред децата, изпълнявали мисии на *ингимасиин*, са две британчета и по едно дете от Франция и Австралия. На всички тях бащите им са също атентатори-самоубийци.²⁴

Ад дабиха, палачите е специално подразделение, което играе съществена роля в тактическата схема на ИДИЛ. То се създава още при формирането на самите въоръжени сили, но придобиват популярност с обезглавяването на първите чуждестранни заложници. Тогава се създава и елитна група, която се набира сред джихадистите-чужденци. Класически пример е Джихади Джон с истинско име Мохамед ал Ауаз. Самият той е второ поколение британец, с отличен успех в средното елитно училище в Лондон. Въпросните елитни палачи също преминават специална подготовка, тъй като интелектуалните и езиковите им умения трябва да се превърнат в предпоставка за овладяването на конкретно „сценично поведение”. Те работят съвместно с медийните къщи, чиито „оператори” са ангажирани с отразяването на терористичния акт. Самото рязане на глави е филмирано и озвучено в естествените им параметри. Палачите са тренирани да извеждат жертвите си няколко пъти, без да извършват кървавото си деяние. Това е причината последните да са спокойни, когато терористът им реже главата, мислейки, че за пореден път е само извеждане пред камерата. Палачите са тези, които след това поставят отрязаните глави на публични места, най-често на площадите, за да всяват ужас сред населението.²⁵ Членовете на това подразделение извършват и масовите езекуции и респективно копаят масовите гробове.²⁶

²² *Ал амалият ал истишхадия фи мохит матар куеирис*, Самоубийствените атентати в района на летище Куерис, Инфографик ал Аамак, https://0e19c40bf30ba62d61914ae8f5921285b5b68d7a.googleusercontent.com/host/0bz5fkwdcthqgcw5fdnb4ewzlhzc/istishhadi%20operations%20around%20kweiris%20airbase%20infographics_final.html, 2.2.2016.

²³ *90 амалия исташхадия нафадаха мукатилун мин ад даула ал исламия фи ал ирак, сурия уа либия фи шахр фебраир 2016*, 90 самоубийствени атентати, извършени от Ислямска държава в Ирак, Сирия и Либия през месец февруари 2016 г., ал Аамак, https://a3maqagency.wordpress.com/2016/03/05/90%20operations%20around%20kweiris%20airbase%20infographics_final.html, 5.03.2016.

²⁴ В пропаганден клип за мисиите на деца-*ингамасиин* ИДИЛ изобразява дете, което прегръща баща си. После запалва двигателя на автомобил, натъпкан с експлозиви, целува ръката му и накрая форсира колата-бомба. Детето се самовзривява с колата-бомба в защитни съоръжения на „врага”. За повече информация виж: Милър, Г., *Ал атфал ал интихариюн ахдат ал тактикат дааш ас садима*, Децата-самоубийци най-новата тактика на агресивните тактики на ИДИЛ, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/574561/%D8,22.02.2016>.

²⁵ Уалид, А., „*Ал ингимасиун*” уа „*ад дабиха*”...*рооб дааш*, „Отдадените” и „палачите”...ужасът на ИДИЛ, Рай алиум, <http://www.raialyoun.com/?p=135318>, 12.08.2014.

²⁶ Обикновено обезглавяването е процедура със свои собствени правила. Има дори и музикален фон, осигурен от изпълнението на специални химни. Първият куплет на един от тях звучи по следния начин: „Моят народ разкри зората и победата е сигурна. Ислямска държава направи джихада на благочестивите.....” За

Те не трябва да се смесват с палачите, изпълняващи смъртните присъди, постановени от конкретен съд. Последните са част от полицейско-репресивните органи на ИДИЛ, водещ от които е моралната полиция.

Специалните части на ИДИЛ са свързани най-вече с присъствието на чеченските бойци в техните редици. Неслучайно техният лидер, т.нар. „риж генерал” Абу Омар ал Шишани е член на Военния съвет на организацията. Чеченците в Близкия Изток и по-специално в Сирия играят изключително важна роля за постигнатите победи на всички ислямистки групировки над правителствените войски. В Сирия те са разделени на три основни части. Първата и най-многобройната е тази, която е в състава на ИДИЛ. Чеченските банди, водещи се към ИДИЛ са разположени, както в Сирия, така и в Ирак. Военни експерти твърдят, че броят на въпросния контингент е около 10 000 души, но тя е силно преувеличена. Предполага се, че чеченците в Сирия са около 2 500 – 3 000 бойци. Те се отличават с това, че нямат централизирано ръководство и бързо сменят дислокацията си в двете държави. Прави впечатление, че в първите седмици на започналата руска военна интервенция в Сирия командването на ИДИЛ избягва да ги включва в битки, като изнася като авангард най-вече сирийците в ИДИЛ. Военният съвет на организацията, който реализира тактическото ръководство на терористичната организация, възприема чеченците като своеобразни „елитни части”. Според теренни източници чеченците в ИДИЛ са дислоцирани най-често в град Баб, източната част на област Халеб, град Манбидж, северната част на област Халеб и сирийската столица Ракка.

Все пак в чеченския контингент има специално формирани „елитни части”, които наброяват приблизително около 1000 души и които представляват гръбначният стълб на т.нар. „Армия Дабик”. Въпросната военна част е тази, която се смята, че ще влезе в „най-решаващия момент на битката”. Според лидерите на терористите от ИДИЛ този момент приближава и че битката ще се проведе до историческата позиция Дабик. Там, според пророчеството мюсюлманите ще разгромят римляните и ще започне триумфът на исляма в цял свят. В същото време обаче, именно в същото селище, в исторически план, на 25 км северно от Халеб, в община Изаз, се провежда през 1516 г. битката на между войските на Османската империя и Мамелюкския султанат, при която първите завоюват Сирия и впоследствие и целия Близък Изток. Неслучайно официалното списание на ИДИЛ също се нарича Дабик.

Освен това чеченците са основния личен състав на т.нар. „армия на непокорството”, или своеобразен „корпус за бързо реагиране” от около 500 души. Те биват прехвърляни бързо между Сирия и Ирак при нужда.²⁷ Те споделят и своя опит от първите две чеченски войни как най-ефективно да се предпазят бойците на ИДИЛ от бомбардировките на руската армия.

ИДИЛ се опитва да създаде свои собствени ракетни подразделения на базата на привличане и развиване на квалифицирани инженерни кадри. Благодарение на огромните финансови средства, терористичната организация е рекрутирала датчанина от иракски произход Рауанд Тахер. Последният се счита за ръководител на военна лаборатория в Ракка, където се усъвършенстват оръжията, пленени от иракската армия. Източник на сайта „Ракка тудбах би самат”, администриран от жители на града, прогонени от терористите, информират, че на 13.12.2015 е направен първият тест на ракета „земя-въздух” в околностите на Ракка. Не се съобщават резултатите. Въпросната ракета е транспортирана от Ирак в Сирия на подвижна установка, пленена от иракската армия. Впоследствие е влязла за първична обработка във военната лаборатория на ИДИЛ в град Мосул, Ирак. Там е била адаптирана по начин да може да бъде свързана с радарите, инсталирани около Ракка с цел да се получи

повече информация виж: Ал Хакар, Ф., Сурию ауропа: икхуа ал уатан....ада ал шатат, Сирийците в Европа: Братя по родина...врагове в диаспората”, ал Ахбар, <http://www.al-akhbar.com/node/253395>, 3.03.2016.

²⁷ Халифа, А., Такрир кхас: ал мукатилун ал шишан ал ашрас фи сурия, Специален доклад: Чеченските бойци са най-ожесточените в Сирия, ал Бауаба, <http://www.albawaba.com/ar/>, 17.02.2015.

ефективна ПВО-система. Счита се, че в двете лаборатории работят хора, получили своите инженерни знания в западни университети.

Чрез графично изображение информационната агенция „ал Аамак“ дава сведения за свалените до началото на месец март 2016 г. летателни апарати на противниците на ИДИЛ. Общият им брой е дванайсет. От тях изстребители – бомбардировачи – 4, военнотранспортен самолет – 1, граждански самолет – 1, хеликоптери – 3 и безпилотни самолети – 3. Коефициентът на полезно действие е твърде скромно, тъй като изстребителите – бомбардировачи и хеликоптерите са само на сирийските, иракските и либийските ВВС. Сред дроновете има само един, който е обозначен като американски.²⁸

Израелски източници съобщават, че ИДИЛ прави сериозни опити да създаде свои собствени ВВС. От края на 2015 г. в Либия терористичната организация полага усилия да подготви свои собствени авиаторски кадри. Очевидно е, че това е дело на бивши ВВС-офицери от либийската армия, известна с добрата си авиаторска школа в целия арабски свят. За целта са откраднати от местните военни училища дори симулатори, които се използват за тренировка на бъдещите пилоти.

Паралелно с това в средата на месец януари 2016 г. ИДИЛ извежда първите безпилотни самолети (дронове) в небето на иракската провинция Анбар, където се водят битките срещу правителството. Те са изстреляни от Фалуджа и Хадиса, селища които продължават да са под контрола на терористите. Два от тях са свалени от местните сунитски милиции, обучени от американски експерти във ВВС-базата „Айн ал Асад“. Анализите показват, че те са снабдени с шпионски камери за предаване на информация за противниковите военни части. Освен това дронът, изстрелян от Фалуджа е имал потенциала да прелети 70 километрово разстояние от това селище до столицата Багдад. Още в края на 2015 г. американското разузнаване е имало информация, че ИДИЛ е започнал да конструира дронове във военните лаборатории край Мосул. Изненадата е била, че безпилотните самолети са създадени толкова бързо. Счита се, че дроновете на ИДИЛ са направени с общите усилия на иракски военни инженери, руски и западноевропейски джихадисти с подходящи технически познания.²⁹ Счита се, че след дронове за разузнаване, ИДИЛ е в състояние да проектира и безпилотни машини за участие в реални бойни действия, снабдени с ракети и бомби. Излизането на ИДИЛ в небето поставя световната антитерористична коалиция пред необходимостта от нова тактическа схема за борба срещу терористите.

3.2.5. ОСНОВНИ ТАКТИЧЕСКИ ПОХВАТИ

Териториите, окупирани за сметка на сирийската и иракската държава, се дължи преди всичко на използването на следните основни тактически похвати:

- Използването на елемента «изненада» при подбор на целите за нападение. Идеята е да се накара противника да подцени военните способности на ИДИЛ, за да нанесе неочакван удар. Често се подбират две значими цели, примерно големи градове, за които се счита, че не е възможно едновременно да бъдат превзети. Класически пример е атаката срещу втория по големина град в Ирак, Мосул, срещу който местните власти и силови институции не са очаквали толкова дръзка операция през юни 2014 г. Паралелна атака е осъществена и срещу град Ракка, но срещу фронта «ал Нусра» почти по същото време. През май 2015 г. ИДИЛ успя да направи сходна по своята схема успешна операция срещу два ключови града в Сирия и в Ирак, а именно срещу Палмира и срещу Рамади. За пореден път, правителствата на двете арабски държави не очакваха успешни военни действия от страна на ИДИЛ в толкова стратегически важни за двете страни позиции.

²⁸ Ануа ат таураат аляти аскатаха мукадилу ат даула ал исламия, Видовете самолети, които бяха свалени от бойците на Ислямска държава, ал Аамак, инфографик, <https://a3maqagency.wordpress.com/-2016/03/18/%D8%A3>, 18.03.2016.

²⁹ ISIS is Flying Homemade Drones, Developing a Missile-Armed Model, Debka, <http://www.debka.com/-article/25173/ISIS-is-flying-homemade-drones-developing-a-missile-armed-model>, 20.01.2016.

- Изключителна бързина при придвижването към набелязаните цели. Това означава, че обектите на атаката са предимно в равнинни терени, избягвайки трудно достъпните местности. По този начин се реализира елемента «изненада», което осигурява по-голяма вероятност за успешен резултат. Подобни действия бяха забелязани при прехвърлянето на бойци и техника между сирийските и иракските територии, в зависимост от ситуацията.

- Използването на елемента «превъзходство в числения състав» срещу обекта на офанзивата. Това важи особено за селищата, които се намират в аграрните райони. По този начин се обяснява причината за пълна доминация на ИДИЛ в слабо населените аграрни региони и невъзможността на терористичната организация да превземе големите агломерации. Така например 185 села около северносирийския град Кобане, населен предимно от кюрди, са превзети само за една седмица. Това е причината ИДИЛ да владее един единствен провинциален център – Ракка, докато всички останали големи градове в Източна Сирия (Хасаке, Дейрезор, Камишли и други) са своеобразни правителствени анклави.

- Използване на камиони-бомби или коли-бомби, шофирани от *ал ингимасион*, терористи-отдадени. Те атакуват силно укрепените портали на военните бази, следвани от пехотата или класическите специални части на ИДИЛ. Последвалата, след самоубийствения атентат офанзива се реализира с не по-малко от 300 бойци.³⁰ По този начин беше превзет командния пункт на 17-та бригада на сирийската армия в Ракка, както и военното летище в Ракка, тогава контролирано от фронта «ал Нусра». Изненадани от комбинираната атака и под силния афект, отбраняващите се бързо сдават позиции.

- Използване на “спящи клетки” в по-големите селища. Тяхната задача е да създадат хаос и да отвлекат вниманието на силовите институции в атакувания град. Така се получи при превземането на Ракка. Малко преди атаката на ИДИЛ техни “спящи клетки”, престорени на “недоволни бежанци”, образуват колона, напускаща града. Това отклонява вниманието на властите в града. След появата на джихадистите от ИДИЛ те веднага се завръщат и се включват в нападението на селището. Същият тактически прием е реализиран и при окупацията на Мосул. Това навежда на мисълта, че терористите използват безупречни средства за комуникация между отделните бойни групи, твърде вероятно благодарение на помощта на регионални фактори. Възможно е последните да са заинтересовани от бързите победи и териториално разширение на ИДИЛ. Иракското правителство проведе следствие за предателството на местните власти, полиция и армия, напуснали града при появата на терористите от ИДИЛ. Остава съмнението дали напускането на Мосул от силовите структури не е предизвикано от фалшиви заповеди.³¹

- Сплашване чрез извършването на изключителни зверства, които бързо се филмират и разпространяват в социалните медии. Запазена марка на ИДИЛ е обезглавяването, масовите езекуции и създаването на масови гробове. Всяването на страх и паника е силен психологически инструмент в полевите действия на тази терористична организация. Класически пример в това отношение е масовото клане на 800 члена на племето шайтат в аграрните райони на провинция Дейрезор, Сирия. Същото беше повторено и с племето бунимър в Ирак. В своята книга “ИДИЛ... ислям за рязане на вратове” египетският журналист Амер Махмуд много детайлно се спира на историята на подобен тип убийство в ислямската държава. Неговата теза е, че терористите на ал Багдади са съчетали “изкуството на обезглавяването” с нейната политическа символика.³²

- Използване на офанзивата като дефанзивно средство. В същото време, ако се прецени че ситуацията е безнадеждна, ИДИЛ се оттегля, а не влиза в защитни престрелки.

³⁰ Хашими, Х., *Тактик дааш ал китали*, Бойната тактика на ИДИЛ, ал Аалем ал джадид, <http://al-aalem.com/>, 2.04.2015.

³¹ Ал Хабиб, А., *Тактикат дааш ал харбия*, Военните тактики на ИДИЛ, ал Арабия, <http://www.alarabiya.net/ar/saudi-today/2015/06/01/>, 1.06.2015.

³² Махмуд, А., *Дааш... ислам кѐтаа ал ракаб*, ИДИЛ...ислям за рязане на вратове, Аурак лил нашар уа ат таузия, Кайро, 2015.

Терористичната организация никога не влиза във война на обзкъръвяване и изтощаване. Така спестява човешки жертви и материални щети. Очевидно е, че ИДИЛ имат силно разузнаване и то разполага с достоверна информация за силите на врага. Примерите са в тактическите отстъпления при град Сафира, в провинция Халеб, Джараф ас Сахар, в близост до Багдад, както и някои села в северната част на провинция Халеб при настъплението на сирийската армия под руски военновъздушен чадър. Същото се получи и с почти двугодишната обсада на летище Куибрис, в южната част на провинция Халеб. През ноември 2015 г. ИДИЛ предпочете да се оттегли на север след мощното настъпление на сирийската армия под ударите на руските ввс. Така следва са се обясни и отстъплението на ИДИЛ от ключовия за цялостната война град Кобане. През септември 2014 г. терористите бяха превзели почти 60% от емблематичния град. След американската въздушна интервенция и силната мобилизация на прокюрдските "Части на народна защита", в това число и на международна, ИДИЛ прецени, че няма повече шансове да върне предишното разположение на силите. Разузнаването има думата при преценката дали джихадистите ще повторят неуспешна атака.

- Прецизно изграждане на отделните компоненти на засадата. Те варират, съобразно полевите условия. В Либия и Синайския полуостров, Египет ИДИЛ създава сходен модел на поставяне на засада. Поради липсата на ясно изразен фронт, за разлика от сирийско-иракските територии, в двете отделни северноафрикански позиции терористите изпращат коли-бомби, които се "долепват" до мишената - преминаващия конвой на противника, шофирани от атентатори – самоубийци, предварително миниране на пътя, по който се движат военните автомобили и откриване на огън с тежка артилерия, достатъчно добре предварително скрита на мястото на засадата.³³

- Изграждането на силно мобилни оперативни щапове, в който водещ елемент е безупречна комуникационна система между полево командване и отделните части. Тя е изградена е така, че е трудно да бъде заглушена или неутрализирана.³⁴ Това обстоятелство обяснява възможността за висока ефективност на воденето на бойните действия на няколко фронта едновременно. На този етап ИДИЛ е показала, че може да воюва успешно на шест-седем позиции в Ирак и Сирия едновременно и то срещу различни по своята подготовка и ефективност врагове – армиите на Сирия и Ирак, шиитските милиции в Ирак, иранските паздарани, американски военни, Хизбула, фронта "ал Нусра", различни бунтовнически милиции и други. Фронтът е разтеглен на Изток в иракски Кюрдистан, Ирак, на запад в провинция Хама, Сирия, на юг в провинция Дераа, на сирийско-йорданската граница и на север, в множество селища на сирийско-турската граница.

- Използването на подходящи метеорологични условия за атака при липса на подкрепа от собствена авиация. Обикновено ИДИЛ напада при силни пясъчни бури, тъй като последните затрудняват противниковата страна да използва своите ввс. Така на 18 януари 2016 г. терористите направиха пробив срещу правителствения анклав в провинциалния център Хасаке, Сирия, чиито единствени подкрепления идват единствено по въздух.³⁵

- Осъществяването на атаката през нощта, за да се притъпи бдителността на врага. Това означава отлично познаване на обстановката и самата атакувана цел, дължащо се на добре събрана предварителна информация от „спящите клетки”.

- Използването на камуфлажни декори и подходящи убежища срещу ударите, нанесени от вражеската авиация. Подобни подходи са напълно взаимствани от подходите на саддамовата армия в първоначалния етап на битката срещу международната коалиция през 2003 г.

³³ Italian-British Force Ambushed by IS in Libya, Debka, <http://www.debka.com/article/25391/Italian-British-force-ambushed-by-IS-in-Libya->, 30.04.2016.

³⁴ Фархат, Я., *Тактик ал аскари ли дааи*, Военната тактика на ИДИЛ, Ан Нахар, <http://newspaper.annahar.com/article/192432>, 25.10.2014.

³⁵ Рида, Н., *Дааи юасил такадимихи фи дейрезор уа ал макхтуфин накалу кхаридж ал мадина*, ИДИЛ продължава настъплението си в Дейрезор и отвлечените са изнесени извън града, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/>, 19.01.2016.

- Формиране на отделните оперативни единици на национален признак. По този начин се осигурява по-голямо сцепление между отделните бойци, а оттам и по-висока ефективност при провеждането на операциите. В същото време тази особеност е и недостатък, тъй като недоволството от едно или друго решение на командването може лесно да прерасне в бунт на национална основа.

- Използване на многоезичие при правенето на оперативните планове и издаването на полевите заповеди. Поради смесения национален характер на отделните подразделения, командването комуникира с отделната бойна част на езика, който владеят нейните бойци. Така например операцията за превземането на ввс-базата Табка в провинция Ракка е реализирана на три езика – арабски, английски и руски.

- ИДИЛ използва различни тактически подходи спрямо правителствената армия и частите на бунтовниците. Така например, ако загуби територии от армията на режима (това става обикновено в Западна Сирия), то неговата реакция е офанзива срещу правителствени позиции в Източна Сирия, където е бастионът на терористичната организация. Обикновено това става в град Дейрезор, където правителството държи анклав. Прави впечатление, че избягна директната конфронтация. За разлика, с бунтовниците влиза в пряка престрелка и само срещу тях използва и химическо оръжие. Такъв беше случаят през август 2015 г. в провинция Халеб.³⁶ През февруари 2016 г. директорът на ЦРУ Джон Бренан потвърди, че ИДИЛ е в състояние да произвежда малки количества хлор и иприт.³⁷ Те са използвани нееднократно на бойното поле. Случаят с употреба на химическо оръжие от терористите се повтори на 9.04.2016 срещу т.нар. Сирийска нова армия. Става въпрос за новосформирани бунтовнически части, които успяха да изгласкат ИДИЛ от КПП ал Танаф, на сирийско-иракската граница и който отстои на 240 км от град Палмира.³⁸

Изглежда, че „ал Азхар”, който е най-авторитетният сунитски богословски университет освен с догматика, се занимава и с изследвания в областта на сигурността и по-специално на тероризма, извършен от ИДИЛ. В свой анализ, оповестен от египетския вестник „аш Шурук” през октомври 2015 г. специална лаборатория към ректората на „ал Азхар” е изчислила, че тази организация до този момент е извършила 83 терористични акта в 20 страни, в които са участвали джихадисти от 10 националности. В тази светлина обект на тероризъм са били 18 джамии, някои от които са били напълно разрушени.

Според египетските богослови, вече специалисти по сигурност, непосредствено след обявяването на „халифата” през юли 2014 г. стилът на терористите е бил най-вече във взимането на заложници. Тогава вниманието към западните страни е било относително слабо. През 2015 г. обаче нещата се променят и ИДИЛ поставя акцент върху самоубийствените атентати, за сметка на взимането на заложници.

Интересен факт е, че най-много терористични атаки са извършени през петъчния ден (22 на брой), след него е сряда (14 на брой), в последствие е събота (12 на брой), а през останалите дни от седмицата атентатите са респективно по 10 или по 9. Според експертите от известния египетски богословски университет това е доказателство, че погледът на терористите е бил насочен към деня, в който мюсюлманите извършват своята традиционна петъчна молитва. Така ислямската общност се превръща в основната жертва на терористите от ИДИЛ. Сходна е тезата и на известния египетски автор д-р Рифаат Ахмед, който счита, че основната мишена на всички ислямистки терористични групи винаги са техните едноверци – мюсюлманите.³⁹

³⁶ Ал атфал хатаба дааиш, Децата горят в ИДИЛ, Ракка тудбах би самат, <http://www.raqqa-sl.com/?p=2439>, 21.01.2016.

³⁷ Мудир си ай ей: дааиш стахдама аслиха кимауаия, Директорът на ЦРУ: ИДИЛ използва химическо оръжие, ал Хаят, <http://www.alhayat.com/Articles/13924612/%D9>, 12.02.2016.

³⁸ Танзим ад даула ястахдиф маабир ат танаф би ал кимауи, ИДИЛ стреля по КПП ал Танаф с химическо оръжие, ад Дулар аш шамия, <http://eldorar.com/node/96758>, 9.04.2016.

³⁹ Ахмед, Р., Дааиш: хилафат ад дам уа ан нар, ИДИЛ: халифатът от кръв и огън, Дар ал нахда ал арабия, 2014, с. 45-70.

ИДИЛ използва няколко тактически успешни подхода, за да успее да реализира и поддържа подобни териториални завоевания за сметка на редовни армии. Нейните военначалници поставят акцент върху офанзивата, бързината, изненадата, невероятно силната първа атака, сплашването и други.

3.2.6. ЖЕНИТЕ В АРМИЯТА НА ИДИЛ

Специална роля играят представителките на нежния пол в армията на ИДИЛ. През септември 2015 г. египетската НПО „Регионален център за стратегически изследвания” (РЦСИ) публикува интересно изследване за присъствието на жените в терористичната организация ИДИЛ. Според негови оценки в края на 2014 г. те формират около 10% от всички чужденци в терористичната организация. Това прави над 1 500 души. Най-много жени от западните държави са тези, носещи френски паспорт. Експертите ги оценяват между 100 – 150 души. В пропорционално съотношение те следват броя на отделните национални контингенти, наред с двете най-големи национални групи – иракската и сирийската. Поради тази причина най-голяма е общността на жените, дошли от Тунис и респективно от Саудитска Арабия. Значима е групата на представителките на слабия пол от Централна Азия, респективно от Западна Европа и САЩ. Обикновено възрастовите граници са между 18 и 21 години.

Интересен факт е, че се наблюдава един процес на регионално групиране на тези жени. Особено ако, те са сключили брак с боец от ИДИЛ с идентична националност. Получава се промяна на урбанизационния облик на някои селища в региона. Така например сирийският град Манбидж, на север от Халеб, е наречен от датския хуманитарен работник Ахмед Рашиди „малкия Лондон”. Според последния по неговите улици може спокойно да се чуе английска реч. Според експерти в бъдеще тази нова емиграционно-цивилизационна фасада на отделните селища много трудно ще бъде променена.

По-важни са причините, които подтикват представителките на слабия пол да се присъединят към терористите. Авторите на анализа ги систематизират в пет водещи критерия, а именно:

1. Лични причини. Те очевидно са доминиращите при представителките на нежния пол. Особено силно важи това за сирийките и иракчанките. Обикновено те са от семейства, които са загубили някой свой член в битката срещу официалната власт. Става въпрос за съпрузи, братя, синове и други. Може да се направи аналогия с батальона на „черните вдовици” в ислямисткото движение на чеченските екстремисти. Това явление не е ново и за самия арабски свят. В ислямистки бунтовнически формации, прегърнали идеологията на Ал Кайда, в Ирак и в Египет, „отмъщението на съпругите” не е рядко явление през първите десет години на новия век.

Освен това самите жени може да са били обект на насилие, отвличане и всякакви форми на жестокост, на които сме свидетели през последните години в тези две арабски държави. Възможно е дори, само домът им да е бил под обстрел. Жената е изпаднала в необичайна, до този момент, ситуация, на изпитан ужас. Инстинктивно тя търси закрила в група, която според нея, може да ѝ донесе сигурност. Авторите на изследването твърдят, че присъединяването на жената към ИДИЛ, в този случай, е вид „отмъщение” срещу онзи, който ѝ е причинил болка.

2. Религиозни причини. Докладът на РЦСИ отстоява тезата, че политическата борба в Близкия Изток отдавна се е превърнала в чисто религиозна. Множеството от жените не се интересуват от идеологията на ИДИЛ, а просто виждат в терористичната организация инструмент за защита на тяхната конфесионална група – сунитите. Битката срещу двата режима, иракския и сирийския, представлява за тези фанатички защита на праведната конфесия, *ахл сунна уа джамаа* (сунитите) срещу *рауафид*, шиитите. ИДИЛ се възприема като единствения инструмент за създаването на сунитска държава.

3. Идеологически причини. Част от жените възприемат призива на самообявилия се „халиф”, главатар на терористите Абу Бакър ал Багдади, за преселването в „земите на

исляма” като шариатско задължение. Така участието в джихада и живеенето на териториите на „халифата” се превръща в част от догматиката, манипулативно стъкмена от мюфтиите на терористите.

4. Социални причини. Те са приложими най-вече в случаите на жените, произхождащи от западните общества. Самите те са разделени на две групи. Първите са мюсюлманки по рождение, но преди всичко от трето или четвърто поколение имигранти. Въпреки притежанието на всички атрибути на интеграцията (родени на Запад, говорещи местния език без акцент, често образовани и социализирани, съгласно местните цивилизационни критерии), западното общество не ги приема пълноценно. Те продължават да се чувстват отчуждени, което поражда, у тях, гняв. Според тях в ИДИЛ те намират онази социална среда, в която няма да има подобен тип дискриминация. Втората група е тази на жените, които идват от католически, еврейски или атеистично настроени семейства. Те са сключили брак с мюсюлманин и впоследствие приемат исляма. Често съпругът изповядва ислямската религия в нейния радикален вариант, салафизма, което предопределя и ориентацията на самата жена. Съпругата следва своя мъж, когато той се присъединява към ИДИЛ в Ирак или Сирия.

5. „Хуманитарни” причини. Редица жени, идващи от западните общества са възпитани в ценностите на равенството, справедливостта, солидарността, защитата на угнетения и правата на човека. Някои от тях възприемат сирийския народ като жертва на режима на Башар Асад. Паралелно с това ИДИЛ се възприема като истинския инструмент за отстояването на правата на жертвите. Присъединяването към терористичната организация е следствие от манипулативна интерпретация на необходимостта сирийския народ да бъде подпомогнат. Често жените участват в чисто хуманитарни дейности – разпределение на лекарства, храни, дрехи за ранени, грижат се за бедни, за нуждаещи се, за деца-сираци и други, пострадали от битките в Сирия и Ирак. Те възприемат това като свое задължение, произтичащо от догматичния императив за участие в свещената война.⁴⁰

Жените вършат всякакъв вид работа. Те участват в битките, в тренировките за боравене с оръжие, в изучаването на основните прийоми на самоотбраната, в женските отделения на религиозната полиция, в медийната, пропагандаторска дейност (според експерти те са по-добри в привличането на младежи), вършат куриерски услуги, домакинската работа, поддържат семействата на муджахидините, възпитават децата, в това число и обучат следващото поколение муджахидини.

Всъщност последното си остава най-важното за новите джихадистки. В книга, издадена от пропагандаторския център на ИДИЛ се дават указания как майките трябва да отглеждат децата си с цел те да станат боеспособни муджахидини. Така например във въпросната брошура, озаглавена „Ролята на сестрата в джихада” се казва, че майката трябва да възпитава детето си в такъв дух още, когато бозае. Ако остави това за периода, когато детето се научи да ходи, ще е твърде късно. Джихадистката следва да обучава детето си в спортни игри, най-вече в стрелба с лък, тъй като това действие създавало способността у човека за „корекция”. В снимковия инструктивен материал е дадено изображението на дете на около седем-осем години, което държи с едната си ръка отрязана глава, а други деца наоколо го гледат с възторг. Според експерти търсеният от екстремистите социално-педагогически ефект в душевността на детето е сходен, както при игра с кукли в нормалния цивилизован свят. Според наръчника за възпитание на екстремистите подобен тип игра трябва да се превърне в любима за подрастващото поколение, с цел то да свиква на подобни гледки.

Въпросното ръководство препоръчва обучението на децата да стане „забавление и удоволствие”. В същото време пояснява, че това не означава практикуване на танци или

⁴⁰ Ал муджахидат ал джудод: лимада тандом ан нуса иля танзим дааш, Новите муджахидинки: Защо се присъединяват жените към ИДИЛ?, RCSS, <http://www.rcssmideast.org/Article/2944/>, 28.12.2014.

слушане на музика. Нещо повече, на децата трябвало да се забрани да гледат телевизия, тъй като тя предизвиквала „лудост, хаос и сляпа агресивност.“⁴¹

В специален доклад на Мониторингова лаборатория на „ал Азхар“ от март 2016 г., озаглавен „ИДИЛ и създаването на ново по-опасно поколение“ се отбелязва, че поради слабия приток на чуждестранни бойци терористичната организация поставя категорично акцент върху рекрутирането на жени и деца. Според експертите на авторитетния египетски богословски университет около 55% от бойците на ИДИЛ са вече жени. След последователните поражения на всички фронтове, кадровиците на терористичната формация се виждат принудени да изпращат вече членовете на религиозната полиция. Не правят изключение и женското й отделение „ал кханса“. Жените в ИДИЛ вече достатъчно добре са овладели бойните техники. Много скоро те ще бъдат готови да бъдат изпращани и за самоубийствени атентати. Това вече са сторили четири жени в Камерун, участващи в организация, която е част от глобалната мрежа на ИДИЛ. Според анализа жените отдавна са приключили с етапа да бъдат съпруги на „чакания рицар“ и майки на бъдещи джихадисти. Значителна част от тях боравят чудесно с оръжие, чакайки голямото доверие да влязат в списъка на *ал интихариин*, самоубийците.⁴²

3.2.7. ЧУЖДЕНЦИТЕ В АРМИЯТА НА ИДИЛ

Особено важна тема е броя на чуждестранните джихадисти в редовете на ИДИЛ. Статистиката постоянно се мени, тъй като върху показателя влияят различни фактори – антитерористичните мерки на страните-, „износителки“ на джихадисти, създаването на двете анти-ИДИЛ коалиции, резолюциите на Съвета за сигурност за санкция на международната борба срещу терористичната организация, усложнената обстановка за преминаването на джихадистите-бойци към Сирия и Ирак и други. В края на 2014 г. статистиката на британската фондация „Килиям“ показва, че броят на чужденците, сражаващи се в редиците на ИДИЛ, е следният:

1. Близък Изток и Северна Африка – 11 002, а именно:

Саудитска Арабия – 2 500; Тунис – 3 000, Мароко – 1 500, Йордания – 1 500, Либия – 600, Египет – 360, Алжир – 200, Палестина – 120, Йемен – 110, Судан – 100, Кувейт – 70, Катар – 15, ОАЕ – 15, Бахрейн – 12,

2. Западна Европа – 2580, а именно:

Франция – 700 (според властите - 1000), Великобритания – 500, Германия – 400 (според властите - 550), Белгия – 300, Холандия – 150, Швеция – 100 (според властите – 300), Австрия – 60, Дания – 100, Испания – 100, Италия – 50, Норвегия – 50, Ирландия – 30, Финландия – 30, Швейцария – 10,

3. Останалата част от Европа и света – 2 755, а именно:

Русия – 700, Турция – 400 (според арабски източници - 5 000), Казахстан – 150, Албания – 140, Косово – 120, Босна – 60, Украйна – 50, Пакистан – 330, Австралия – 250, Китай – 100, Канада – 100, САЩ – 100, Сомалия – 70, Индонезия – 60, Афганистан – 25.

Общата бройка е 16 337. През юни 2014 г. те дори излязоха с първата си декларация, поставяйки акцент върху тяхното значение в борбата срещу „неверниците“.⁴³ Прави впечатление в разминаването в статистиката, давана от неправителствени организации и официалните власти. Последните дават по-завишени цифри. През септември 2015 г. Пентагонът счита, че ИДИЛ е успяла да привлече около 30 000 чужденци, като за една

⁴¹ *Джююш нисаия: ад даашият уа ал илям.....* Женските армии: привърженичките на ИДИЛ и медиите....., RCSS, <http://www.rcssmideast.org/Article/3862/>, 8.09.2015.

⁴² Абдул Рахман, У., *Мирсад „ал азхар“: мурахакаат бейна дааши 55%...* Мониторинговата лаборатория на „ал Азхар“: Жените в ИДИЛ са 55%.....аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/602531/%D9%85%,28.03.2016>.

⁴³ *Ал баян ал ауал лил муджахидин ал ажаниб: джахазу ахзамикум*, Първа декларация на джихадистите-чужденци: Стягайте коланите, ас Сафир, <http://assafir.com/Article/5/353927>, 7.06.2014.

година анти-ИДИЛ коалицията, ръководена от САЩ е убила 10 000 джихадисти от тази групировка.⁴⁴ С течение на времето водещите държави-„износителки“ направиха много задълбочени анализи на своя джихадистки контингент по пол, социален произход, регионална принадлежност и множество други показатели. Тенденцията е низходяща.

Д-р Джамил Шахин от немският Център за изследвания в Берлин дава данни, които показват в пъти повече чуждестранни джихадисти в Сирия. Според него през периода 1.04.2011 г. – 31.01.2016 общата бройка на антиправителствените бойци, носещи чуждестранни паспорти е 360 000 като най-многобройни са саудитците. Те са общо 24 500 души. Тази информация остава съмнителна, тъй като не са споменати нейните източници. Освен това е публикувана в сайт, силно подкрепящ правителството в Дамаск.⁴⁵

През април 2016 г. лондонският вестник „Таймс“ публикува анализ, осъществен от Центъра за борба срещу тероризма във Вашингтон, на профилите на армията на ИДИЛ на базата на 4 600 документи на организацията, предадени на медията от дезертирал член на „халифата“. Според въпросната статистика през периода 2013 – 2014 г. най-голяма група сред чужденците е била саудитската. Те са наброявали 579 души, което представлява около 14% от всички джихадисти, дошли от седемдесет държави. На второ място е Тунис с 559 души, Мароко – с 240 души, Турция – 212 души, Египет – 151 души, Русия – 141 души и едва 26 души от Обединеното кралство.

През 2016 г. картината се е променила и чужденците в ИДИЛ вече са около 15 000 души. От попълнените бланки се вижда, че около 12% са изразили готовност да извършат самоубийствени атентати. Сред отбелязаните професии на джихадистите има строители, търговци и дори наркотрафиканти. Средната възраст е около 24 години. Анализирани са и причините, които тласкат джихадистите-чужденци да дезертират. Отбелязани са 431 фактора за това действие. Сред тях са „липса на търпение“, „непоносимост към военния живот и джихада“, „разминаване с очакванията“, а дори е имало и такива, които желаят „промяна на вилаета, в който живеят“. Мнозина са тези, които са посочили Либия като предпочитана територия за живеене в сравнение със Сирия и Ирак. Подобна тенденция се потвърждава и от оперативния ръководител на антирерористичната коалиция Брет Макгърк. В края на април 2016 г. той твърди, че лидери на ИДИЛ масово напускат Сирия и Ирак по посока Либия.⁴⁶ Според американския генерал Петер Гарстен през 2015 г. притокът на чуждестранни бойци към Сирия и Ирак е бил 1 500 – 2 000 души месечно, докато през 2016 г. той е паднал на 200. Това се дължи предимно на по-добрия контрол на турско-сирийската граница.⁴⁷

Армията на ИДИЛ остава водещия компонент на протодържавната структура на „халифата“. Макар и далеч от славните дни на 2014 г., терористичната организация продължава да показва силна резистентност по отношение на действията на редовните армии на Сирия и Ирак, шиитските милиции, пешмерга, двете антитерористичните коалиции и турската армия, която все активно се ангажира във войната. До този момент, практиката показва, че владееенето на двете столици – Ракка и Мосул има силен психологически момент за съществуването на самия „халифат“. Когато терористите бъдат изтласкани от там, това ще й краят на ИДИЛ. Видно е, че лидерите на фанатиците ще положат всички усилия да поддържат възможно най-боеспособна армия, изградена

⁴⁴ ISIS Has Recruited as Many as 30 000 Foreigners, New York, <http://nymag.com/daily/intelligencer/2015/09/isis-has-recruited-as-many-as-30000-foreigners.html>, 27.09.2015.

⁴⁵ Шахин, Д., Шабака акхбар латакия, <https://www.facebook.com/L.N.N11/phos/a.617032588333749.1073741828.615893748447633/988386084531729/?type=3&theater>, 18.03.2016.

⁴⁶ Амер, У., „Ат таймс“ тунакиб фи уатаик танзим ад даула ал мусараба...мада уажадат?, „Таймс“ рови из изтеклите документи на ИДИЛ...какво откри?, Ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/903450/%D8-%A7%D9>, 21.04.2016.

⁴⁷ Syrie – Iraq: le nombre de recrues etrangeres de l’EI en chute libre, France 24, <http://www.france24.com/fr/20160427-organisation-etat-islamique-jihadistes-recrues-etrangeres-ei-nombre-chiffre-libye>, 27.04.2016.

съгласно принципите на саддамовата войска и създаваща свои собствени правила, формирани в ежедневноата битка срещу враговете. Армията на ИДИЛ е практически армията на Саддам Хюсеин, инжектирана от реваншисткия инстинкт и търсеца обществена легитимност в ислямското минало и традиции.

5. ИКОНОМИКА И ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Икономиката е един от най-важните сектори в изграждането на всяка една държавност. Тя е спойващият компонент на съжителството на огромна общност от хора. Те могат да нямат единен етно-конфесионален, политически, социален, демографски, психологически и т.н. профил, но да възприемат по сходен начин действието на икономическите закони, които се прилагат от държавническото образование. Въпросът, който възниква веднага е дали ИДИЛ създава своя собствена икономическа доктрина, реализирана от конкретно звено в строго централизираната си управленческа структура.

3.5.1. ОСНОВНИ "ДИВАНИ", УПРАВЛЯВАЩИ ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЖИВОТ

Прави впечатление, че няма ресорен диван, който изрично да се занимава с управлението на икономическия живот в „халифата“. Регулацията на икономическите дейности се реализира посредством различни „дивани“, министерства. Ръководството на стопанската дейност е фрагментаризирано, тъй като обратното би премахнало пазарните компоненти в икономиката. Възможно най-близкият по своите функции до стопанската дейност е „диванът *раказ*“. Става въпрос за нещо като министерство на природните богатства, а именно нефта, газа, природните изкопаеми, в това число и артефактите. Във въпросната структура има специален отдел за археологическите находки. От негова компетенция е да дава разрешителни за разкопки, да оторизира експерти за даване на оценки на различни исторически находки, както и да сключва договори за търговия с тях с чужди контрагенти. Реално става въпрос за легализирана контрабанда на скъпи артефакти, купувани от богати анонимни колекционери. Според пропаганден материал на ИДИЛ това е структурата, която управлява „всички заводи и фабрики на територията на халифата чрез задвижване и наблюдение.“⁴⁸

Очевидно е, че все пак има някаква отчетност и дори план, тъй като въпросният „диван“ е отчетел за първите десет месеца, след обявяването на „халифата“ (т.е. периода юли 2014 – май 2015 г.) задоволяване на 60% от нуждите на държавата от промишлени стоки. На иракската територия на ИДИЛ действат завод за бутилиране на вода и сокове, трикотажна фабрика, няколко завода за лед, завод за пластмасови бутилки, завод за производство на моторни масла, нефтена рафинерия, завод за фаянсови плочки, три цеха за производство на мебели, работещи на конкурентни цени и с отстъпки, особено за младоженци, завод за сяр, циментен завод с капацитет 1 200 тона дневно и други. Според иракския изследовател Хашим ал Хашими само от циментовия завод в Мосул ИДИЛ печели по 300 000 долара дневно.⁴⁹ Всичко тези промишлени обекти са наследство от иракската държава.

Открит е специален „диван за компаниите, фирмите и заводите“. Въпросната структура е нещо смесено между министерство на промишлеността и социално министерство. Една от функциите му е да бъде своеобразна трудова борса за търсещите работа, но друга е да преценява и осигурява своеобразни държавни дотации за отделни стопански субекти с цел нормалния работен ритъм. Всичко това говори, че ИДИЛ наследява системата на смесената собственост (държавна и частна), както е било преди, запазвайки подхода за дотациите за големите промишлени предприятия. Особено ясно е изведена

⁴⁸ *Ард ал хилафа диван ал раказ*, Земята на халифата, диванът на природните богатства, <http://justpaste.it/engomar>, 18.06.2015.

⁴⁹ Ал Малах, А., *Кайфа юхкам ал багдади даулатихи?* Как ал Багдади управлява своята държава? Нун, <http://www.noonpost.net/>, 12.07.2015.

системата на държавно подпомагане по отношение на хлебопроизводството, което е традиция в целия арабски свят. Това говори за някаква регулация за дейността на държавните стопански субекти и налагането на данъчна политика (често във вид на рекет) спрямо частните компании, чиито активи са значително по-малки от тези на държавните.

Третият ресорен „диван е този на услугите”. Той контролира дейностите, свързани с водоснабдяването, доставяне на електричество, поддръжка на пътища, мостове и други. Принципно, тази дейност е от компетенциите на местните власти, но последните единствено изпълняват указанията на ръководството на въпросния „диван”. Едва в края на 2015 г. иракското правителство прекрати изплащането на заплатите на чиновниците, които работеха в сектора на услугите в териториите на ИДИЛ. За сирийското правителство няма информация да е направило същото.

Четвъртият ресорен, стопански „диван е този на селското стопанство”. Той е важен, тъй като ИДИЛ контролира плодородни в Ирак територии, на които има огромни засети, със зърнени и технически култури, земи. Става въпрос за пшеница, ръж, овес, памук и други. Въпросната административна структура управлява не само добива, но и складирането и търговията с тях.

Петият стопански „диван е този на недвижимите имоти”. Той е сред най-новите създадени от терористите структури. Той е по-скоро звено за печелене на пари, отколкото за управление на конкретна икономическа дейност. Работещите в него се занимават с покупко-продажба и отдаване под наем на имоти в селищата, контролирани от ИДИЛ. Освен това този „диван” е длъжен да събира наемите на обектите (помещения и търговски площи), както и на частните превозни средства, които осигуряват градски транспорт на линиите, отдадени под наем от ИДИЛ. Сред функциите на въпросната структура е да влезе във владение на къщите и на имотите на хората, избягали от терора на ИДИЛ. Обикновено става въпрос за домове, собственост на християни, язиди и кюрди, които са предадени на бойци на терористичната формация.⁵⁰

3.5.2. НЕФТЪТ – ОСНОВНО ПЕРО В БЮДЖЕТА НА ИДИЛ

Според изследване на френския „Център за анализ на тероризма” (ЦАТ) за 2015 г. приходите на ИДИЛ се изчисляват на 2,2 млрд. долара и продължават да се увеличават. Според авторите на анализа преди година състоянието на тази терористична организация е било два млрд. долара. Това увеличаване се дължи предимно от притежаването на 80% от инфраструктурните обекти в Сирия. В края на 2015 г. терористите притежават 80% от добива на нефт в Сирия и 10% от този в Ирак. Така например до януари 2014 г. нефтените кладенци, ал хабара на юг от Ракка и ат таури, в близост до Дейрезор, са под контрола на бунтовниците от бригадата „Таухид” и „Ахрар аш шам”. Същото е положението с кладенците в провинция Дейрезор, които до същия период са под контрола на фронта „ал Нусра”. След яростна офанзива начело с Абу Омар ал Шишани, командващ отряд от 2 000 бойци, ИДИЛ налага своя контрол върху нефтените находища в Дейрезор.

Смяната на собствеността на сирийския нефт става с негласната подкрепа на Турция. Това твърди един от религиозните водачи на фронта „ал Нусра” Абу Абдула аш Шами (Мохамед Отуан), самият той жител на Дейрезор. Според него ИДИЛ е изместил фронта „ал Нусра” в сметките на определени кръгове в управляващата в Турция Партия на справедливостта и развитието (ПСР). Ръководството на самата алкайдистка сирийска организация не счита, че това е официална позиция на Турция, а само тази, на отделни кръгове в ръководството на ПСР. Последните са си дали сметка, че контрабандирането на сирийски нефт ще се осъществи по-лесно с ИДИЛ, отколкото с „ал Нусра”. След превземането на нефтените кладенци, продължавайки традицията, създадена от сирийското

⁵⁰ *Дауаин дааи бейна хейкалия ад даула уа масадир ли касаб ал мал*, Диваните на ИДИЛ между държавната йерархия и източници за печелене на пари, Ракка тудбах би самат, <http://www.raqqa-sl.co/?p=2649>, 29.03.2016.

правителство, ИДИЛ предлага на местните племена „договори за охрана на местното общество”. Идеята е да се гарантира нормален режим на работа на нефтените инсталации. В същото време обаче сигурността не е гарантирана, тъй като те стават законна цел на ввс на всички държави, които обявяват ИДИЛ за свой враг. Все пак очевидно е, че отстъпките за местните племена от ИДИЛ са добри, тъй като дори и тези, които са били изплащани от Саудитска Арабия и Катар при управлението на нефтените находища от милиции, които те подкрепят, са по-неприемливи. Нещо повече, дори когато субекти на ССА владеят нефтените кладенци и когато Европейският съюз е гарантирал, че ще изкупува този нефт, с цел подкрепа на „сирийската опозиция”, бонусите на племената са били далеч по-скромни.⁵¹ Комбинацията ИДИЛ-Турция се оказва най-ефективна от гледна точка на удовлетворяването на интересите на всички заинтересовани страни в експлоатацията и пласирането на откраднатото сирийско черно злато. Газовото находище ал чаир постоянно сменя собствениците си – ИДИЛ или режима. Останалите нефтени находища ал рамилан и ал маликия се стопанисват от кюрдските милиции.⁵²

Според сирийския министър на нефта Сюлейман Абас от началото на гражданската война до средата на 2015 г. са откраднати 43 милиона барела с нефт, чиято стойност той изчислява на 50 милиарда долара.⁵³ Все пак има понижаване на темповете на увеличаване на приходите от нефт в бюджета на терористичната организация. За 2014 г. ИДИЛ е получила приходи от нефт на стойност около един милиард долара, а през 2015 г. те са едва 600 млн. долара.⁵⁴ Това се дължи на бомбардировките на анти-ИДИЛ коалицията върху нефтените инсталации, контролирани от терористите.

Ключът за постигането на тези рекордни приходи от нефта е начина на неговия пласмент, т.е. контрабандата. Няма значение, че спадът на добива е приблизително седем пъти. През 2011 г. Сирия произвежда 350 000 барела дневно, докато през 2015 г. количеството (едновременно от нефтените кладенци контролирани от правителството или от ИДИЛ) е едва 50 000 барела. Някои експерти твърдят, че е възможно все пак количеството да е двойно, а именно 100 000 барела. Както отбелязва Ричард Кон във „Форен полиси”, ИДИЛ е най-богата терористична организация, но заедно с това най-бедната петродържава.⁵⁵ Ако през 2014 г. дневният приход от нефт на терористичната организация е около три милиона долара, то през втората половина на 2015 г. той е спаднал на 1 – 1,5 милиона долара.

Контрабандата на нефта се реализира в две направления. Първото е към традиционните консуматори, а именно към промишлените предприятия, които все още функционират на територията на Сирия, независимо кой управлява дадената територия. Въпреки че правителството в Дамаск започна да внася нефт от Иран, количествата от суровината са недостатъчни. Пример в това отношение е фактът, че когато анти-ИДИЛ коалицията целенасочено започна да бомбардира цистерните, чрез които се изнасяше нефта от Източна Сирия, се получи криза за горива, както в териториите, контролирани от правителството, така и тези под властта на бунтовниците в Едлеб и Халеб.⁵⁶

⁵¹ Анджарани, С., *Назаф ан нефт ас сури: мин джейш ал хор иля дааш*, Източването на сирийския нефт: от Свободната армия до ИДИЛ, ал Ахбар, <http://www.al-akhbar.com/node/248435>, 18.12.2015.

⁵² Мунауара, Х., *Нафт дааш...кайфа юбишхи...мин яштарихи?*, Нефтът на ИДИЛ...как се продава...кой го купува?, ал Арабия, <http://www.alarabiya.net/ar/aswaq/oil-and-gas/2015/02/22/%D9>, 22.02.2015.

⁵³ Анджарани, С., *Сурия биля дахаб асуад: хакада саутара дааш уа хакада юбия*, Сирия без черно злато: Така властва ИДИЛ и така продава, ал Ахбар, <http://www.al-akhbar.com/node/248433>, 18.12.2015.

⁵⁴ Financement du terrorisme, Centre d'analyse du terrorisme, <http://www.cat-int.org/website/wp-content/uploads/2014/11/Focus-CAT-TF-Cigarette-Mars-2015.pdfq>, 09.12.2015.

⁵⁵ Kohn, R., *To Defeat ISIL, Deny It Sanctuary and Territory Using a Mideast Ground Force*, Foreign Policy, <http://foreignpolicy.com/2015/11/19/to-defeat-isil-deny-it-sanctuary-and-territory-using-a-mideast-ground-force-also-give-up-democratizing-the-region/>, 19.11.2015.

⁵⁶ Касаф ат таярат ал америкия тусабибу азма ал усуд фи едлеб уа халеб, Бомбардировките на американските самолети причиняват криза на горивата в Едлеб и Халеб, ал Аамак, <https://a3maqagency.wordpress.com/>, 10.10.2015.

Според ръководителя на група за изследване на сирийската икономика д-р Осам ал Кади, режимът в Дамаск и ИДИЛ са сключили споразумение за експлоатация на нефтените и газовите находища, които са под властта на терористите. От страна на ИДИЛ опълномощеното лице е т.нар. „валия” на Ракка Абу Лакман. Става въпрос за гарантирането на охрана от страна на терористичната организация на добива на ценната суровина и осигуряването на надежден транспорт до рафинериите, които в повече случаи са в териториите под властта на режима. От своя страна, последният се задължава да осигури резервни части и специалисти, работещи по инсталациите за добива на енергоносителя. В крайна сметка, подялбата на печалбата е в съотношение 60/40 в полза на режима. До средата на 2015 г. режимът е изкупувал литър суров нефт от ИДИЛ за 55 лири, а го е продавал на потребителя за 125 лири. Всъщност първоначално терористите са се опитали да преработват суровия нефт в скромните рафинерии, които има изградени към почти всеки нефтен кладенец. Окаяното техническо състояние на нефтените инсталации, както и липса на специалисти, са принудили ИДИЛ да се обърне към предишните собственици. Както обяснява сайтът „Ракка тудбах би самат” ИДИЛ печели от налагането на такси върху различните операции с нефта, докато стане суровина, годна за употреба от крайния потребител, а именно върху добива, преработването, транспорта, пласмента и задължителната материална милостиня *закат*.

Д-р Язид ал Сайг от института „Карнеги” твърди, че в началото на 2016 г. правителството в Дамаск изкупува количество най-малко от 20 000 барела дневно от терористичната организация. Заместник-финансовия министър на САЩ Адам Съзбейн отбелязва, че независимо че ИДИЛ и режимът водят битки, това не им пречи да бъдат обвързани в сделки за покупко-продажба на нефт за милиони долари.⁵⁷

В документи на ИДИЛ, заловени след физическото ликвидиране на нейния министър на финансите и нефта Абу Сияф в началото на 2016 г. от антитерористичната коалиция, се вижда, че размерът на търговия с нефт между правителството в Дамаск и терористичната организация е в обем около 40 млн. долара месечно. Той, самият е ръководил лично управлението за добив и пласмент на нефта от находището омар край сирийския град Дейрезор. След убийството на Абу Саяф, начело на ръководството на нефтодобивния сектор в ИДИЛ е бил натоварен Абу Мохамед ал Франси, джихадист с френско гражданско. Според британския вестник „Дейли телеграф” документацията в този стопански сектор е била много детайлно поддържана.⁵⁸

3.5.3. ГАЗЪТ - ПО-ВАЖЕН ОТ НЕФТА

Според д-р ал Кади газът е далеч по-важен за режима, отколкото нефтът. На фона на катастрофалната картина за сирийската икономика през 2015 г., очертана от поредното изследване на „Сирийския център за политически изследвания” (СЦПИ), това не е изненада.⁵⁹ Причината за това е, че основни промишлени предприятия, като тези в Табка и Дейрезор, са газифицирани. Освен това електроцентралите в Дейрезор, Латакия, Дамаск и Суеида работят на газ именно от находища, контролирани от ИДИЛ. Особено важно за сирийските промишлени обекти е газовото находище ТЗ, което се намира в близост до историческия град Палмира, окупиран от терористите през периода май 2015 г. – март 2016

⁵⁷ 20 елф бармил нефт яшкариха ал асад мин танзим ад даула июмиан, 20 000 барела купува Асад от ИДИЛ дневно, ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/892434/20-%D>, 5.03.2016.

⁵⁸ Телеграф: уатаик ан тижара би 40 милион долар бейна „дааш” уа асад, Телеграф: документи за търговия от 40 милиона долара търговия между ЕДИЛ и Асад, ал Анкабут, http://www.alankabout.com/-arabic_international_news/news_of_the_middle_east_and_the_arab_world/96058.html, 26.04.2016.

⁵⁹ През 2015 г. около 17% от населението на Сирия, около един милион души, е ангажирано с „промишлеността на насилието”, т.е. участие във военни действия и обслужващата ги промишленост. Около 35% от сирийците гладуват, 69,7% -са в крайна бедност, а 85% са под прага на бедността. Около 6 милиарда долара са загубите от откраднатия нефт, а разходите на въоръжените групировки са 5 милиарда. За повече информация виж: *Confronting Fragmentation*, SCPR, <http://scpr-syria.org/publications/policy-reports/confronting-fragmentation/>, 11.02.2016.

г. Като цяло, обаче електроцентралите работят, както с газ, така и с нефт. Част от централите, които доставят електричество в селищата, контролирани от ИДИЛ, са собственост на лица, които не са нейни членове. Организацията налага данъци при доставка на енергия като следи спазването на критерии за нейното добиване да не вредят на околната среда. Нефтените цистерни, които се използват от ИДИЛ, се делят на две части:

1. Огромни танкери, които извозват суровия нефт от Ирак в рафинериите в Ракка и Дейрезор. Част от тях са собственост на терористичната организация, но има също и частни, наети огромни цистерни.

2. Цистерни, които транспортират суровия нефт към рафинериите на сирийския режим. Почти всички те са собственост на частни лица. Последните могат да изкупят нефта, но са длъжни да го транспортират на определено място за преработка. След това са длъжни да го продадат на конкретно посочено пазарно място на територията на цяла Сирия. Всъщност става въпрос за продажба на дребно, на отделни потребители.⁶⁰

Ударите, които анти-ИДИЛ коалицията нанесе върху нефтените източници на терористите не дадоха желаните резултати. Основната причина е, че съоръженията, които се използват, са изключително примитивни и морално остарели. Тяхната поправка е много елементарна и бърза, поради което безпроблемно се възстановяват щетите. Нещо повече, част от нефта, вече преработен, се връща от нефтокомбинатите на режима и директно отива за нуждите на армията на ИДИЛ. Твърде много анализи има за участието на представители на самия режим в търговията с нефт. Едно от споменаваните имена е това на сирийския християнин Жорж Хасуани, бивш зам.-директор на рафинерията в Бениас. Той е включен в забранителния списък на Европейския съюз, заради търговски отношения с терористичната организация ИДИЛ.⁶¹ От друга страна, списанието „Форен полиси“ обвинява руската компания „Строитрансгаз“ за сътрудничество с ИДИЛ, тъй като тя е построила газовите инсталации в находището Туинан, в близост до Ракка.⁶²

Втората дестинация за износ на крадения от ИДИЛ нефт е тази към Турция. Тази енергийна суровина е част от засилващия се стокообмен между съседните Турция и Сирия. Според официална турска статистика за 2014 г. двустранният стокообмен се е увеличил с 1,8 млрд. долара, а през първите 7 месеца на 2015 г. – с 887 млн. долара. Според д-р Зияд Ариш от Дамаския университет около 95% от обмена на стоките е незаконен.⁶³ Нефтът е основното средство, с което се разплаща терористичната организация за турските стоки, които са залели пазарите, под контрол на ИДИЛ. Цистерните на терористичната формация, обслужващи турското направление, са около 8 500 на брой. Някои от тях дори са с турски номера. Според д-р ал Кади най-често използваният път на нефтените цистерни към Турция е военен път, който минава през село Араб иза, западно от сирийския пограничен град

⁶⁰ Касаф масадир дааш ал нафтния ля таати таатирихи, Бомбардировките на нефтените източници на ИДИЛ на дават очакваните резултати, Ракка тудбах би самат, <http://www.raqqa-sl.com/?p=2248>, 29.11.2015.

⁶¹ Според сайта „Ориент – нюз“ Жорж Хасуани е завършил в СССР и е получил руско гражданство. Първата му съпруга е рускиня. По-късно става представител на руската фирма „Строитрансгаз“ за цяла Сирия, в това число и за териториите под контрол на ИДИЛ. Самата руска компания е поставена в забранителния списък на Федералния резерв след анексирането на Крим от Русия. Сочат я за основния посредник на енергийните сделки между ИДИЛ и режима. За повече информация виж: Хизб ал ахрар ал уатанин ас суриин, Партия на свободните, патриотични сирийци, <https://www.facebook.com/Sham.Sunia/posts/795588150534614:0>, 10.02.2016.; Жорж Хасуани: лъообат асад уа сафирихи ляда дааш, Жорж Хасуани: играта на Асад и неговият посланик при ИДИЛ, Ориент-нюз, http://www.orient-news.net/ar/news_show/85704, 8.03.2015.; Шаракат газ джадида бейна дааш уа ал низам....Ново газово партньорство между ИДИЛ и режима.....Кулюна шурака, <http://all4syria.info/Archive/198612>, 9.03.2015.

⁶² Имара, С., Ас синариухат ат талата аляти татауакааха моску ли татауар ал азма ас сурия, Грите сценария, които предполага Москва за развитието на сирийската криза, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/565576/%>, 11.02.2016.

⁶³ Гасан, З., Устул сахаридж дааш би рияят аклимия...Флотът от цистерни на ИДИЛ под регионално покровителство..., ал Ахбар, <http://www.al-akhbar.com/node/248434>, 18.12.2015.

Джараблус. Има и други два пътя, а именно, тези през селищата Тел Абияд и Сулук, където има малки рафинерии и изградени нелегални нефтопроводи до турската граница.⁶⁴

3.5.4. ДРУГИ СЕКТОРИ НА ИДИЛ-ИКОНОМИКАТА

ИДИЛ все повече вдига данъците върху населението, което контролира. Така например терористичната организация е наложила 50% данъци върху заплатите на чиновниците, които работят в иракската провинция Неневи (където се намира и град Мосул). Тази професионална категория обхваща около 60 000 човека, което генерира между 500 млн. и 600 млн. долара годишно в хазната на ислямистите. Този източник съществува, докато в началото на 2016 г. правителството в Багдад не спря изплащането на възнагражденията на чиновниците.

Според вече цитирания анализ на френския ЦАТ ИДИЛ е открила и нови източници на доходи, извън вече традиционните. Такава е търговията с памук. Между 5% и 10% от вноса на тази стока в Турция, произлиза от плантации, които се контролират от терористичната организация. Така около 20% от произведените тениски в Турция, са с памук, внесен от Северна Сирия. До средата на 2015 г. приходите от тази дейност за терористите са около 20 млн. годишно, но според експертите, те могат да достигнат около 100 млн.⁶⁵

Други сектори за обогатяване са търговия с газ, цимент, пшеница, дарения, отвлечения, трафик на наркотици, на жива плът и други. Според документ, публикуван от ООН през август 2015 г., ИДИЛ продава деца от двата пола на възраст между 1 и 9 години за 150 евро, юношите – за 110 евро, а жени между 20 и 30 години – за 70 евро. Според медицински доклади, наскоро терористичната организация се е специализирала в търговията с човешки органи, които взема от пленници и убити бойци.⁶⁶

ИДИЛ има внушителен банков сектор. Още с превземането си на Мосул тя слага ръка на приблизително 450 млн. долара. В края на 2015 г. се счита, че терористите контролират „холдинг“ от 130 банки, които обслужват финансовите операции на ИДИЛ. Те функционират единствено като депозитни финансови институции, тъй като не осъществяват международни трансакции. Основният принцип на банковото банкиране е „хауала“ (на арабски, трансфер), базиращ се върху достойнството и взаимното уважение между двата субекта, влизащи във финансови взаимоотношения. Това е неформална финансово-разчетна система на основата на взаимни, устни договорки и респективно задължения между брокерите, представляващи двете лица, които осъществяват плащания по между си. Брокерите взимат своите комисионни. „Хауала“ се появява през VIII век в Индия и понастоящем се прилага освен в Индия, в Близкия Изток и в някои части на Африка, в това число и в Северна Африка.⁶⁷

Икономиката на ИДИЛ има класическа мафиотска структура. Тя се основава върху грабежа, изнудването, насилието и всякакви незаконни средства върху всички сектори на мафиотския оборот на огромни материални средства. Без да се подценява религиозния, идеологически мотив на част от джихадистите, присъединили се към терористите, всъщност тя е основното средство за привличането на млади хора, готови да вземат оръжието, желаейки да напуснат огромната армия от безработни сред младежта на Близкия Изток.

През 2013 г. повече от 30% от младежите в целия арабски свят са без работа. Значителна група от тях са част от 97,2 милиона неграмотни жители на 340-милионното население на арабския Близък Изток. Годишният оборот на книжния пазар в арабския свят е четири милиона долара, докато този в ЕС – дванайсет милиарда долара. С други думи,

⁶⁴ Ал Мунауара, Х., ...цит.съч.

⁶⁵ Financement du terrorisme...op. cit.

⁶⁶ Op.Cit.

⁶⁷ El-Qorchi, M., The Hawala System, Finance and Development, Vol. 39, Number 4, <http://www.gdrc.org/icm/hawala.html>, December 2002.

разходите за купуване на книги в арабския свят са 3 000 пъти по-малко, от тези в ЕС. В арабския свят 20 деца четат една книга, докато едно дете във Великобритания – 7 книги за същия период. Годишно един жител в арабски Близък Изток чете средно по четири страници годишно, докато в САЩ – 11 книги, а в Обединеното кралство – 8 книги.⁶⁸

СЦПИ дава актуализирана информация за катастрофалните последици от бушуващата от 2011 г. на територията на Сирия гражданска война. В началото на 2015 г. статистиката на ООН достигна до 250 000 убити и спира да дава повече информация. В началото на 2016 г. според СЦПИ убитите вече са 470 000 души. От тях 400 000 са директно убити, а 70 000 души са жертва на глад и болести, поради липсващи медицински грижи. Ранените са 1,9 милиона. Общо 11,5% от цялото население на Сирия е убито или ранено.

45% от населението на Сирия е напуснало своите домове. Повече от 4 милиона са бежанци навън, а 6,36 милиона – вътре в самата държава. Гладуващото население е около 21%, което обяснява и големия поток от сирийци, бягащи предимно към Турция и към богатата Европа. Само през 2015 г. броят на бедните в Сирия се е увеличил с 85%.

Продължителността на живота в страната е паднала от 70 години през 2010 г. на 55 години през 2015 г. Смъртността се е увеличила от 4,4 на 1000 през 2010 г. на 10,9 на 1000 през 2015 г. Материалните щети в икономиката са на стойност 255 млрд. долара. Според други източници те са в пъти повече. Само през 2015 г. цените на стоките са се повишили с 54%. Около 13,8 милиона сирийци са загубили своите източници за препитание.⁶⁹

През април 2016 г. подобна детайлна информация за катастрофалното състояние на сирийската икономика и социално дело дава и Икономическият и социалният съвет на ООН за северозападна Азия. В свои изследване, озаглавено „Сирия: пет години в прегръдката на войната” той допълващи сведения за разрухата в образованието, здравеопазването, услугите и други стопански сектори. Така например през 2011 г. 95% от сирийците са имали достъп до образование срещу 75% през 2015 г. От общо 493 функционални болници през 2010 г. пет години по-късно 165 здравни заведения са напълно разрушени, а 69 – частично. През 2010 г на един лекар са се падали 661 пациенти, а през 2015 г. – 1442. През 2011 г. 52% от сирийците са имали достъп до питейни води от пречиствателни станции, а през 2015 г. – едва 9%.⁷⁰ На фона на подобна разруха, е логично мафиотообразната и „черната” икономика, стимулирана от икономическите правила на ИДИЛ, да пусне пипала.

Редица експерти считат, че именно в подобна социална обстановка ИДИЛ пуска своите отровни пипала. Всеки, който се чувства маргинализиран, намира привидно социално убежище в някои от етажите на структурата на терористичната организация. Кражбата и контрабандата на нефт, на газ (90% от газа, използван в териториите, контролирани от сирийското правителство, идват от газови находища, окупирани от терористите), продажбата на електричеството от окупираните девет електроцентрали на сирийската държава, трафикът на наркотици (контрол върху традиционните канали от афганистанския хероин от Средна Азия към средиземноморските пристанища и Европа), контрабандата на промишлени и селскостопански стоки, отвлеченията на богати заложенници (счита се, че размерът е 40 милиона долара годишно), продажба на човешки органи (предимно сърце, бъбреци, черен дроб, панкреас, роговица на очите, цената на бъбрек може да достигне до 200 000 долара), контрабандата на артефакти (според иракски източници ИДИЛ е продала иракски артефакти на стойност 1,2 милиарда долара, пласирани от 23 аукционни къщи по света), отделните спонсорства и все по-високите данъци са източниците на доходи на мафиотската организация.

⁶⁸ Ал батала фи ал уотан ал араби, Безработицата в арабския свят, Union of Arab Banks, <http://www.uabonline.org/ar/research/economic/1575160415761591157516041577160116101575/7689>, 11.02.2016.

⁶⁹ Хуманитарната катастрофа в цифри, The Foreign Insider, <http://foreigninsider.com/2016/02/12/%D1%>, 12.02.2016.

⁷⁰ Би ал аркам: такрир муфасал ан ал уакаа ас сури, В цифри: детайлен доклад за сирийската реалност, News BT, <http://www.newsjs.com/url.php?p=http://www.khaasnews.com/mix/110260.html>, 1.05.2016.

3.5.5. ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА ИКОНОМИКАТА СЛЕД ЗАГУБА НА ТЕРИТОРИИ – АКЦЕНТ ВЪРХУ ДАНЪЦИТЕ И КОНТРАБАНДАТА

След свиването на териториалното си присъствие в Сирия и Ирак, ИДИЛ започва да реструктурира стопанството си. Тя създава икономика, базираща се най-вече върху данъците и контрабандата. След спадането на приходите от нефтодобива, реализиран върху 10-те нефтени кладенци в Ирак и Сирия (в началото на 2016 г. добивът е между 34 000 и 40 000 барела дневно), терористите увеличават размера на данъците върху промишлените предприятия и върху отделните физически лица. Всяко лице от тези 7-8 милиона души, живеещи на територията на „халифата“ плаща 10% от доходите си. Предприятията заделят между 10% и 15% от своята печалба (независимо от факта, че на някои се дават субсидии), а 2,5% е размерът на данъка върху всяка сделка. Отделно има данък за ползването на пътната настилка, данък за преминаването на конкретно пътно заграждение. Хиляда долара е размерът на своеобразната „изходна виза“ за онези, които искат да напуснат „халифата“ за период от две седмици. Немюсюлманите плащат данъка „джизие“, който след окупацията на Мосул от терористите, бе определен за този голям иракски град в размер от 400 долара. Според местни източници за провинция Неневи в Ирак в началото на създаването на „халифата“ данъчните приходи са били изчислявани на 5 милиона долара месечно. През 2015 г. вече те са над 11 милиона. Според Изследователския център на американския Конгрес ИДИЛ налага такса и на образованието. За учениците в началното училище тя е 22 долара, за гимназията – 43 долара, а за университета – 65 долара.

Тези мафиотско събирани приходи и пирамидално изразходвани разходи отличават стриктно икономиката на ИДИЛ от тази на Ал Кайда. Нормално е, двете терористични организации да имат пресечни точки в своето финансиране, но разликите са повече от приликите. Ал Кайда се охранява предимно от лични спонсорства и от личното богатство на Осам бен Ладен, освен с отвлечения, контрабанда, рекет, пране на пари и други незаконни средства. Специфичното финансиране на ИДИЛ обяснява и специфичния профил на организацията, както и трудностите за борба срещу нея.

Икономиката на ИДИЛ е типичен блискоизточен вариант на Коза ностра. Глобализацията на икономиката като социално явление е процес, срещу който е трудно да се противодейства. Така например фабрика за тютюн и тютюневи изделия в столицата Логроньо на северната испанска провинция Арагон фалира, тъй като нейната продукция се изнася предимно за Близкия Изток, по-специално за Сирия и Ирак. Очевидно е, че цигарите на въпросната испанска фабрика достигат до териториите, контролирани от ИДИЛ, в контрабанден вид. Според испанския вестник „Конфиденсиал“ „основната причина за фалита е забраната (срещу смъртно наказание – бел.авт.) на тютюнопушенето в териториите на ИДИЛ”.⁷¹ Този пример показва, че не само съседните държави влизат в незаконни икономически взаимоотношения с терористите от ИДИЛ, но и множество посредници, чийто статут е далеч по-законен. Всичко това показва, че е трудно да се определи обемът на контрабандата, която поддържа икономиката на терористичното образование.

Подобен е примерът с повишаването на цената на цигарите в ивицата Газа. Според неофициална статистика всеки четвърти жител на тази територия пуши или цигари или наргиле. Особен висок е делът на младежите между 15 и 18 години. През втората половина на месец март 2016 г. цените на тютюневите изделия рязко скачат. Обяснението е, че „вносят” на цигари в тази, поставена „под обсада” от години от Израел, територия и контролирана от управлението на радикалното палестинско движение Хамас е изцяло контрабанден. Добре организирани „търговци внасят” различни марки цигарени продукти през незаконните тунели между ивицата Газа и пограничната египетска територия. От края на 2015 г. ИДИЛ увеличи своето влияние в египетския полуостров Синай, като претендира

⁷¹ *Карар танзим ад даула би манаа ат таджхин юглак маснаа табахен фи Испания*, Решение на ИДИЛ да забрани тютюнопушенето затваря фабрика в Испания, ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/883308/%D9,28.01.2016>.

дори да владее и провинциалната столица Ел Ариш. Терористичната организация наложи и контрол върху контрабандните канали между Газа и Синай. Според екстремистката организация „тютюнопушенето е забранено“ и до съвсем скоро, то се наказваше със смърт. След изпадането на организацията във финансови задължения, то се наказва вече с налагането на огромни глоби. По същия начин процедира ИДИЛ и в нейния „вилает“ Синай. Повишените данъци от страна на терористите, както и от страна на самите търговци, калкулиращи своя риск за прокарването на незаконната стока през тунелите, повишиха цените на цигарите в Газа между четири и седем пъти, в зависимост от марката цигари. Шофьор на подобни стоки твърди, че през 2012 г. цигари тип „Манчестър“ е струвала 4-5 шекела, а сега е 28, цигари тип „LM“ е била 7 шекела, а сега – 30.⁷²

Последната „иновация“ на икономическите стратегии на ИДИЛ е търговията по интернет. Те започват да предлагат стоки на ниски, конкурентни цени, очевидно с контрабанден произход. Става въпрос най-вече за мобилни телефонни апарати, телевизори, но също така мотоциклети и дори леки автомобили, които са попаднали в ИДИЛ e-bay магазините по незаконен начин. Освен по интернет, те предлагат на купувачите, чиито профил е най-вече младото поколение, директно да отидат и да си ги вземат. Според д-р Ахмед ал Азхари от университета „ал Азхар“ те се опитват да постигнат две цели. Първата е да направят лесни пари, но втората е да привлекат кандидат-джихадисти, тъй като очевидно вече със сила не могат да попълнят оределите редица на своите въоръжени сили.⁷³

Разкритие на съдия Джабар Абдел ал Джахими от Централния следствен съд в Ирак показва за пореден път, че терористите бързо се адаптират към новите икономически реалности след ограничаването на приходите от търговията с нефт. Разследване на правоприлагащия орган в арабската страна доказва, че ИДИЛ е намерило два нови източника за финансиране. Става въпрос за експлоатация на приблизително 2 500 рибарника, намиращи се на север от столицата Багдад. Всеки един от тях има площ по 500 кв.м. Терористичната организация налагала данък от 10% от приходите от продажбата на продукцията на тези производствени предприятия, което им носи милиони долари печалба месечно. Вторият източник е продажба на превозни средства чрез организирането на пътуващи автокъщи в различни части на Ирак. Разплащането, при сключването на сделките, става чрез вече споменатия метод „хауала“.⁷⁴

Икономическият разгром на протодържавното формирование на ИДИЛ ще е много по-труден от военния. Причината е, че в него се наблюдават паразитни държавнически компоненти, едно от които е функционираща стопанска система, изградена на чисто мафиотски принципи. От световната практика се знае, че тяхното изкореняване е практически невъзможно, особено в светлината на силно ерозирана структура на легитимно признатите в региона държавни субекти.

4. ОБРАЗОВАТЕЛНА СИСТЕМА

Образованието е иманентна компонента от всеки държавен механизъм. Без тази система не е възможно изграждането и функционирането на всеки друг елемент от държавния естаблишмент. Тя осигурява възпитанието и обучението на младото поколение, което поддържа възпроизводството на обществото, а от там и на статисткия фундамент.

Още преди превземането на град Мосул на 10 юни 2014 г. ИДИЛ се опитва да се домогне до студентската аудитория в този голям град. Те изпращат в университетите свои последователи, за да рекрутират студенти, които симпатизират на екстремистките идеи. На

⁷² Сабах, Ф., „Дааш“ юрфаа асаар ал саджаир фи газа, ИДИЛ повишава цените на цигарите в Газа, ал Хаят, <http://www.alhayat.com/Articles/14560338/-/%D8%>, 20.03.2016.

⁷³ Абдулрахман, У., Матажир дааш „ал електрония“.....Електронните търговски обекти на ИДИЛ....., Аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/568011/%D9%>, 14.02.2016.

⁷⁴ Баад инхисар тахриб ан нафт....дааш ютажир би асмак багдад, След свиването на контрабандата с нефт....ИДИЛ търгува с рибата на Багдад, ал Хурра, <http://www.alhurra.com/content/isis-iraq-fund-fish-/304652.html>, 29.04.2016.

ръководството на терористичната организация му трябва около година, докато се опита да постави основи на собствена образователна система. Става въпрос за такава, която да отговаря на изискванията на терористичната формация с цел моделирането на подрастващото поколение в линията, зададена още със създаването на ИДИЛ. Конкретната практическа стъпка е предприета, когато терористите контролират около една трета от територията на Ирак. Те свикват заседание на кадри в образованието, които им симпатизират с цел осъществяване на „преврат“ в начина на преподаване в учебните заведения в териториите, които контролират. Така се създава и „дивана на образованието“, част от управленческата структура на ИДИЛ.

Според Самир А. един от служителите в централната библиотека на Мосулския университет той и неговите колеги са били уведомен, че тяхната служба ще се превърне в седалище на „съвета за изготвянето на учебните програми“. Всички работещи там ще излязат в принудителен отпуск, докато въпросната структура не завърши своята работа.⁷⁵ Комисията е била съставена от 50 души от различни специалности и е работила цели девет месеца. „Образователните експертите“ са били напълно изолирани от външния свят, дори храната им е била доставяна, за да не напускат сградата на библиотеката. Единствените посетители са били членове на висшето ръководство на ИДИЛ. В пропаганден клип, озаглавен „Една година от завоюването“ (става въпрос за окупацията на град Мосул през юни 2014 г.) и излъчен на 10 юни 2015 г. терористите включват кадри от работата на въпросната комисия. Тя е разделена на секции, респективно „математика“, „арабски език“, „география“ и т.н. Идеята е да внушат на всички, които живеят в „халифата“, че става въпрос за държавност.

3.4.1. СИСТЕМАТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Средното образование в териториите, които контролират терористите, е разделено на три етапа, а именно – начален, среден и подготвителен. Общо продължава девет години. Причината за премахването на 12-годишното средно образование, наследено от иракската държава, е децата да влизат по-бързо в университетите на ИДИЛ. Учебната година продължава десет месеца, разделени на два срока. Учебната седмица в Сирия е от шест дни за разлика от учебните системи на правителството или на бунтовниците. ИДИЛ премахва почивния съботен ден и остава единствено традиционния петък. Новата учебна година започна на 11 ноември 2015 г. и тя е еманация на специално подготвена система и образователни програми. Според пропагандните клипове на ИДИЛ, през 2015 г. в техните територии в Сирия и Ирак са тръгнали на училище 600 000 деца от двата пола, като учителите, също от двата пола, наброяват около 50 000 души.

Обучението до девети клас е задължително. Всеки родител, който не изпрати детето си в учебното заведение, подлежи на наказание. Очевидно е обаче, че задължението е спрямо момчетата, тъй като всеки родител трябва да подпише документ със следния текст: „Обещавам, с позволение на Аллах, да изпратя сина ми в училище и да следя той да го прави редовно. В случай, че не изпълня това, нося пълната отговорност.“⁷⁶ В някои градове ИДИЛ изпълнява тези разпореждания на „дивана на образованието“ с помощта на принудата, а именно, нанасяне на удари с камшик или дори лишаване от свобода на родителите. Някои хора бойкотират този тип образование, но не успяват дълго да се съпротивляват, тъй като няма алтернативна образователна система. ИДИЛ забранява частните уроци или индивидуалните ученици, тъй като се страхува, че неконтролирани учителите могат да не изпълняват наложените принципи и образователната философия на терористичната организация. Ако някой учител се опита да направи собствено училище, то

⁷⁵ Киса камила ли манадж таалим дааш.....Цялата история на образователните програми на ИДИЛ.....The Huffington Post, http://www.huffpostarabi.com/2015/12/10/story_n_8767888.html, 10.12.2015.

⁷⁶ Абу Футух, А., *Am taalim fi manatik daash...*Образованието в областите на ИДИЛ....., Саса пост, <http://www.sasapost.com/education-in-isis-areas/>, 4.12.2015.

глобата е колосална, предхождаща неговото закриване. Самият учител рискува изпълнение на смъртна присъда.

Учителският състав е същият, който обучава децата в системата на националното, светско правителство. ИДИЛ не е в състояние да създаде толкова бързо свои собствени образователни кадри. Подходът е на контрол върху старите учители, които са без алтернативни, при задоволяването на образователните нужди. От учебната година 2015/2016 ИДИЛ започва да изплаща заплатите на учителите в контролираните от нея територии в Сирия в нова парична единица. Става въпрос за сребърният дирхам. Всеки дирхам се състои от 3 грама сребро. На директорите на училище се заплаща 60 дирхама, на преподавателите с университетско образование – 56 дирхама, на преподавателите с институтско (полувисшо) образование – 53 дирхама, а на тези със средно образование – 50 дирхама.⁷⁷

Снимка от урок в едно училище в Мосул, която обиколи социалните медии, показва нивото на квалификация на някои новопроизведени учители. На нея е пресъздадена черна дъска, на която учителят учи децата на арабски език. Младият педагог е написал глагола *катаба*, пише, в минало време. В същото време учителят е определил глаголното време с тебеширен надпис като „глагол в сегашно време”. Паралелно с това, дете, на име Халид Абдула споделя пред местен журналист, че е напуснал училището, тъй като представители на ИДИЛ непрекъснато влизали в час и оглеждали физически по-здравите момчета. Било го е страх да не го отвлекат и да не го изпратят в лагерите за подготовка на деца-бойци на терористичната организация.⁷⁸

В същото време ИДИЛ реализира своеобразна селекция и рестарт на педагозите, подлагайки си на „морално пречистване”. Те ги карат да подпишат документ, доказващ „желанието им за покаяние”. За да бъде нает, даден кандидат за работа в образователната система на ИДИЛ, то той трябва да подпише документ с приблизително следното съдържание: „Аз, долуподписаният, искам прошка от Аллах и се отказвам да преподавам фалшиви програми, национализъм, патриотизъм и баасизъм и да не прилагам светските закони на диктаторите. Аз се подлагам доброволно на върховенството на всемогъщия Аллах и съм доволен от него. Обещавам да не се съпротивлявам на добродетелта, да не се бия срещу мюсюлманите или да се боря срещу тях с думи или дела, да възхвалявам светостта на Аллах, без това да има граници. Ако подменя или сменя това поведение, то нека ме застигне присъдата на всемогъщия Аллах.”⁷⁹

На учителите е забранено да си бръснат брадите или да носят дрехи, които са забранени, според модните нормативи на ИДИЛ. Нещо повече, учителите придобиват „педагогическа правоспособност” единствено след като са прекарвали необходимите курсове за придобиване на шариатски знания. Въпросната подготовка следва да се осъществи най-малко 60 дни преди на учителя да му бъде позволено за влезе в клас. Това положение е регулирано вследствие на заповед, подписана от ръководителя на „дивана за образование” Ду ал Карнейн и от отговорника за учебната програма Абу Рами. Според сайта „Сикина” последният е немски гражданин от египетски произход. Вероятно е натрупал педагогическите си знания в Германия. Запознати го описват като човек със силен характер и властническо поведение. Неговото седалище е в иракския град Мосул.⁸⁰ Според подробни инструкции педагозите задължително трябва да направят чистка на термини, използвани в образователните системи на Сирия и Ирак и подмяната им с такива, които са посочени от ИДИЛ. Те трябва да подменят „Сирийска арабска република” с „Ислямска държава”, да

⁷⁷ *Дааш юхадит ал ужур аш шахрия лил моалимин би омлату ал джадида*, ИДИЛ определя месечните заплати на учителите в новата му валута, Ракка юдбах би самат, <http://www.raqqa-sl.com/?p=2112>, 22.10.2015.

⁷⁸ *Танзим ат даула ал исламия шюхауилу ал фишл ал мади мудариян*, ИДИЛ превръща глагол в минало време в сегашно, Енаб балади, <http://www.enabbaladi.org/archives/47481>, 3.10.2015.

⁷⁹ *Би ас суар: ат таалим фи манатик дааш...* Със снимки: образованието в районите на ИДИЛ..., ал Нилин, <http://www.alnilin.com/12736550.htm>, 8.12.2015.

⁸⁰ *Ат таалим фи мадарис дааш*, Образованието в училищата на ИДИЛ, ас Сикина, <http://www.assakina.com/news/news1/81426.html>, 14.12.2015.

премахнат текста на националния химн на САР, ако някъде го открият, да премахнат израза „Родина”, „Моя Родино” или „Моята родина Сирия”, подменяйки го с „Ислямска държава”, „страната на мюсюлманите” или „вилает Шам”.⁸¹ Смесените паралелки са абсолютно забранени и този принцип категорично се съблюдава. Ако все пак паралелката е от противоположния пол на педагога, то тогава се поставя преграда между учител и ученици.

3.4.2. ПЕДАГОГИЧЕСКА ПРОГРАМА

От учебната 2015/2016 ИДИЛ премахва окончателно следните образователни предмети: музика, национално възпитание, социология, история, изобразително изкуство, философия, психология, ислямско религиозно образование и християнско религиозно образование. Паралелно с това, на тяхно място, в начален и подготвителен етап са добавени нови дисциплини, като всяка една от тях има предварително подготвен учебник, разпространен централизирано в училищата под контрол на терористите. Става въпрос не за отпечатани учебни помагала, тъй като очевидно няма време, а е възможно да няма и достатъчно добра организация. Въпросните учебници са разпространени на компакт дискове на всеки един ученик поотделно. Текстът е на pdf файл. Учебното помагало се състои в две части. Първата е предназначена за учителите. В нея се дават инструкции за преподаване, както се определят очакваните резултати. Втората част е за учениците. Децата трябва самостоятелно да отпечатат новите учебници. Става въпрос за следните предмети:

1. Единобожие, съдържащо трите негови принципа, съгласно философията на видния салафитски мислител Мохамед бен Абдел Уахаб (създател на ухабитското учение). Учебникът е най-обемният и е от 179 страници. Там се говори за битката между „последователите на правото” и „последователите на фалша”, „примамката Иблис” (дяволът – бел. авт.), петте стълба на исляма, за тираните, „неверничеството”, демокрацията и т.н. В историческия пасаж се казва следното: „Минаха години и в ислямските територии се промъкнаха последователите на кръста и неверниците. Те върнаха невежеството и изтриха белезите на правото. Нацията обаче избра да се бие с тях и да ги накара да вкусят горчивото хапче”, правейки аналогия в настоящето между „добрите мюсюлмани”, т.е. ИДИЛ и всички останали. В учебника шиитите са определени като *рафида*, отхвърлени, а представителите на парламентарната демокрация – *куфар*, неверници, тъй като управляват съобразно светски закони⁸²;

2. Джихадистко образование. Става въпрос за своеобразно физическо възпитание, в което са включени единствено следните дисциплини: стрелба, плуване и борба;

3. Арабски език, съдържащ, тълкувание на граматическата философия на Ибн Малик (римуван учебник от 30 страници за изучаване на арабски език от XIII-ти век, който е бил наизустяван от учениците заедно с Корана);

4. Физико-химия (учебник от 34 страници);

5. Математика. В учебника от 64 страници е забранено за се използват понятия като „лихва”, „ползи”, „избори” и други;

6. Естествознание. В учебника от 37 страници се забранява да се отбелязва теорията на Дарвин или да се прокрадва мисълта, че е възможно природата да не е създадена от Аллах. В географската му част се изучават единствено наименованията на континентите;

7. Английски език (учебник от 30 страници).⁸³

⁸¹ Ду ал Карнейн юсдар баянан юхадад фихи кайма ат таалимат....Ду ал карнейн обявява списък, в който определя списък с препоръки....Акс ас сир, http://www.aksalser.com/?page=view_articles&id=47d598399274be7cc9473abaca0f5e51, 29.08.2014.

⁸² Ат такфир, ал онф уа хамал ас силах...акида дааи ат таалимия лил атфал, Неверничество, насилие и носене на оръжие.образователната програма на ИДИЛ за деца, Уюн, <http://euoorn.com/214036>, 17.12.2015.

⁸³ Дааи ююзаа минхахи ад дираси бейнаху китаб ал маусис ал ухабия, ИДИЛ разпространява учебната си програма сред нея е книга на създателя на ухабизма, ал Хадата,

Промените са осъществени в унисон с бойната и агресивна философия на ИДИЛ, стремяща се да възпитава децата в дух на нетърпимост и предразположение към бойните изкуства. По този начин се промиват мозъците на младото поколение, насаждани чрез подбора на шариатски текстове, фетви, разкази и исторически примери, възвеличаващи войната и бойните действия. Те ги пренасят в един имагинерен свят на насилие и постоянна борба. Естественото състояние е войната, а мирът – ненормалното и нежелано състояние на хората. Училищните сюжети задължително са далеч от реалността и естествените проблеми на хората. Например дори в учебниците по математика обикновено задачите са с текст, отнасящ се до религиозни символи или до муджахидини, които събират и стрелят с пушки и пистолети срещу „неверници”. Поставя се акцент върху това, че настоящите граници, дори и имена на отделни географски селища, реки и топоними са изкуствено създадени от „неверниците”.

В пример за задача от 5-ти клас по математика се казва: „В молитвената зала на джамия във вилает Синай има 9 реда богомолци. Всеки ред обхваща по 131 богомолци. Колко е общият брой на богомолците в тази джамия? Друг пример: „По време на нападение, командването на ИДИЛ е разпределило равномерно в три редици общо 87 бойци. Колко бойци има във всяка една колона?” Експерти обръщат внимание, че в математическите задачи липсват лекари, инженери или други цивилни професии. Основните действащи лица са бойците на терористичната организация.⁸⁴

С окупацията на отделните селища в Сирия и Ирак ИДИЛ предприема и широка кампания по преименуване на начални училища, които са в унисон с нейната агресивна идеология. Обикновено имената са на терористи, исторически личности, свързани с исляма или славни битки на средновековната ислямска държава. Така например във „вилает” Ракка, сред имената на мъжки училища четем това на Абу Мусааб аз Заркауи (най-кръвният терорист в историята на Близкия Изток), Саад бен Абу Уакас (пълководецът на халифата, който през 636 г. побеждава войските на сасанидска Персия и практически слага край на съществуването на персийската империя), Окба бен Нафия (пълководецът, който през втората половина на VII-ти век завзема Магреба), Абу Бакър ас Садик (първият Праведен халиф) и други. Сред мъжките училища в провинция Невевия, Ирак пък четем името на Осама бен Ладен, създателят на терористичната мрежа Ал Кайда.⁸⁵

3.4.3. УЧИЛИЩЕТО – СРЕДА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ДЕЦАТА-ДЖИХАДИСТИ

ИДИЛ изтръгва всичко невинно и детско от мирогледа на децата. Вменява им вина за реализирането на нормалните действия на тази възраст. Така например през януари 2015 г. ИДИЛ екзекутира тринайсет иракски младежа, които са гледали по телевизията футболния мач между Ирак и Йордания за азиатското първенство. Те са убити публично, на градския стадион в Мосул и телата им, за назидание, са оставени с дни на терена, без семействата им да могат да ги приберат. Така терористите изпълняват специална фетва, забраняваща любимата на всички младежи спортна игра - футбола, тъй като е „дошъл от Запад”.⁸⁶

В книгата „Мосул между двете окупации – 2003 – 2014. Спомени на един иракски гражданин”, издадена онлайн през ноември 2015 г. се описва много детайлно реализираната от терористите образователна система в иракската столица на ИДИЛ. Създателите на въпросната образователна система са преподаватели в Мосулския университет и имат академичен опит.⁸⁷ В нея се казва, че хорариумът на дисциплини като ислямска подготовка,

<http://www.alhadathnews.net/archives/150133>, 20.02.2015.

⁸⁴ *Куса камила таалим дааи*, Цялата история за обучението на ИДИЛ, Джумхурия, <http://www.jomhouria.com/art44612>, 10.12.2015.

⁸⁵ Al-Tamimi, A., Archive of Islamic State Administrative Documents, <http://www.aumennjawad.org/2015/01/archive-of-islamic-state-administrative-documents>, 27.01.2015.

⁸⁶ *Дааи юдаму 13 шаабан шахаду ал мубара ал ирак – ал ордон*, ИДИЛ убива 13 младежи, които са гледали футболния мач Ирак-Йордания, Ракка тадбах би самат, <http://www.raqqa-sl.com/?p=605>, 18.01.2015.

⁸⁷ *Ал Мосул бейна ал ихтилелен 2003 – 2014. Дикраят ал моуатин ираки*, Мосул между двете окупации 2003 – 2014. Спомени на един иракски гражданин”,

арабски език, шариат и физическа подготовка е много по-голям, отколкото на останалите, заложен в програмата, предмети. Според бившия жител на град Ракка Тахер Макраш, сега служител на информационна агенция „ал Касион“ в часовете по физическото възпитание децата се учат на бойни изкуства и да боравят с оръжие, което директно ги превръща в кандидати за военните части „Лъвчетата на халифата“ на ИДИЛ, специализирани за рекрутиране на деца. Запитани какво мислят родителите, чиито деца са принудени да ходят в учебните заведения на ИДИЛ, то те отговарят: „Удавникът се хваща за сламката. По-добре е нашите деца да ходят на някакво училище, отколкото да си стоят вкъщи. Ние се опитваме да изтрием някои идеи, които им се втъпняват в училище.”⁸⁸ Други споделят своето недоволство, че в часовете по физическо винаги присъстват оръжия. В същото време на момичетата им се втъпява, че за тях е голямо достойнство да се омъжат за бойци на ИДИЛ, за да служат така най-добре на терористичната организация.

Образователната система на ИДИЛ е в тотална криза. Родителите са наясно, че дипломите, които ще получат децата им ще бъдат признати единствено в университетите под контрол на терористите. Това понижава прага на посещаемостта в средните училища. Така например на всеки три училища, изградени по времето на светската държава, в двете столици – Ракка и Мосул, две са затворени. Като цяло едва 35% от всички училища на територията на ИДИЛ функционират нормално, което дава мрачни перспективи на този важен сектор от държавността на „халифата“. Липса на ентузиазъм има и сред учителите, които са стимулирани единствено от заплатите, за да продължават да преподават в подобен тип образователна институция. Те се оплакват от своеобразния „инспекторат“, чиито редове са попълнени единствено от членове на ИДИЛ, прилагащ невероятна цензура и постоянно наблюдение върху учителите и учениците. Единствената форма на „съпротива“ срещу авторитарната образователна система е изпращането на децата да учат в Турция или децата да останат скрити вкъщи, където незаконно им се дават частни уроци. Те се страхуват, че именно от училище децата им ще бъдат много лесно рекрутирани в специалните детски части на организацията - „Лъвчетата на халифата“. Паралелно с това ИДИЛ използва и децата, ходещи на училище, като инструмент за социален натиск върху по-бедните слоеве. Семействата, които имат такива деца получават помощи под формата на *закат*, материална милостиня, разпределена годишно от терористичната организация. Проблемът е, че ИДИЛ създава ново поколение, чиято агресивност и нетърпимост към идеите на светската държава, тепърва ще се проявява.⁸⁹ Така например мъж от Ракка, пожелал анонимност, споделя, че вече се страхува от сина си. Последният изразявал силно недоволството от факта, че баща му понякога не ходел на молитва в джамията. Още повече, че не смеел да говори пред него за визията на ИДИЛ и нейните „изкривени тълкувания на ислямската религия“. Младежите дори достигат до агресия към собствените си родители. Така например 15-годишната млада датчанка Лиса Борш убива майка си след гледане на пропаганден клип на ИДИЛ.⁹⁰ Още по-показателен е примерът с младия член на ИДИЛ Али Сакр, който убива майка си, след като тя го помолила да напусне терористичната организация и Ракка заедно с нея.⁹¹

<http://www.wata.cc/up/2015/10/files/w-166a0b6c7a.pdf>, 3.02.2016.

⁸⁸ Таалим фи мадарис дааиш, Образованието в училищата на ИДИЛ, ас Сакина, <http://www.assakina.com/news/news1/81426.html>, 14.12.2015.

⁸⁹ ИГИЛ набирает детей в солдаты, Антитеррор, <http://counter-terror.kz/ru/article/view?id=933>, 29.03.2016.

⁹⁰ 15-годишна датчанка уби майка си, след като гледа запис на "Ислямска държава", Offnews, http://offnews.bg/news/Sviat_12/15-godishna-datchanka-ubi-majka-si-sled-kato-gleda-zapis-na-Isliamsk_565955.-html, 1.10.2015.

⁹⁰ Джихадист екзекутира публично майка си, молела го да напусне ИДИЛ, Фактор, <http://www.faktor.bg/novini/svjat/64070-dzhihadist-ekzekutira-mayka-si-molela-go-da-napusne-idil.html%7D>, 8.01.2016.

⁹¹ Джихадист екзекутира публично майка си, молела го да напусне ИДИЛ, Фактор, <http://www.faktor.bg/novini/svjat/64070-dzhihadist-ekzekutira-mayka-si-molela-go-da-napusne-idil.html%7D>, 8.01.2016.

Съзнателни граждани, които виждат нещастieto, което ще сполети младото поколение, учейки съобразно образователните критерии на ИДИЛ, се опитват да организират конкретни форми на съпротива. Според един от организаторите на тази кампания в Ракка, Абу Мохамед, с риск за живота си, родители започват за разпространяват брошури, да рисуват графити върху стените на централните сгради в града, дори и да издават онлайн списание (докато все още Ракка е била свързана с интернет мрежата), чрез което да разкажат за катастрофалните последици на децата и юношите в този сирийски град от джихадисткото образование. Чрез карикатури и специфичния начин за комуникация с подрастващото поколение недоволните се опитват да достигнат по алтернативен начин до детското съзнание. Гражданските активистите, повечето от тях педагози, полагат усилия да обяснят на юношите, че терористите ги лишават от игрите им и от нормално им развитие, каквото имат техните връстници по цял свят. В разобличителните материали се поставя силен акцент върху битието на децата, които играят футбол и ходят на училище в нормалните държави и това на децата на ИДИЛ, организирани в „Лъвчетата на халифата“, чиято мечта е да се самовзривят или да стават мишени на бомбардировките на антитерористичната коалиция, след като са станали бойци на терористичната формация. Най-опасното е, че образователната система на ИДИЛ поставя основите на бъдещите „спящи клетки“ на организацията, след като тя бъде разгромена и изтласкана от териториите, които окупират. Младежите, вече с промити мозъци, се превръщат в неизчерпаем резервоар за самоубийци – врагове на бъдещата свободна сирийска и иракска държава.⁹²

В свое детайлно изследване Мия Блум разделя децата на ИДИЛ в пет категории, съобразно техния социален произход, а именно:

- деца на чуждестранните бойци или емигранти;
- деца на местните бойци;
- изоставените или попаднали по някакъв начин в домовете за деца без родители на ИДИЛ сираци;
- взети насила от родителите им деца;
- деца, доброволно присъединили се към терористичната организация.

В тренировъчните лагери попадат предимно тези, които са взети насила от семействата им, сираците и доброволците.⁹³ В същото време, децата, които редовно посещават ИДИЛ-контролираните училища са обикновено на родители-симпатизанти на терористичната организация. В училищата ИДИЛ намира естествен рекрутационен резервоар, създавайки там чувства на другарство между децата и ангажираност към идеите на организацията. Всъщност образователните институции се превръщат в своеобразен „фризер“ за всичко човешко в децата до превръщането им в работи-убийци на терористичната формация. В това се състои и разликата с африканските милиции в сферата за рекрутиране на деца. Последните гледат на децата единствено като пушечно месо, което се използва в конкретен момент и на конкретното място. ИДИЛ се старее да индоктринира радикалните си идеи и човеконавистническата си доктрина, с цел тя да остане в региона за идните поколения. В тази плоскост радикалните ислямски фундаменталисти приличат в много голяма степен на азиатските терористични организации в Шри Ланка и Непал. В

⁹² Приглашение на казнь. Как ИГИЛ прави из детей убийц, Фокус, <https://focus.ua/world/346483/>, 1.03.2016.

⁹³ Само на 17 януари 2016 г. ИДИЛ са отвлекли от улиците на Мосул 26 деца, изпрачайки ги в лагерите на „Лъвчетата на халифата“. Създаването на младежка бойна „гвардия“ не е прецедент в ислямските бойни формирования. Подобна традиция имат османските турци, взимайки насила малки момчета за еничари. Традицията се продължава от бившия иракски диктатор Саддам Хюсеин. През 1970 г. той създава детски бойни части, наречени „Лъвчета на Саддам“. Подобни формирования има и в „Армията на махди“, подчинена на радикалния иракски шиитски духовник Моктада Садър. За повече информация виж: *Танзим ад даула якхгатифу атфал ал мусал.....ИДИЛ отвлича деца от Мосул.....*Ара нюз, <http://aranews.org/2016/01/%D8,17.01.2016>.

същото време, тяхната жестокост при рекрутирането на кандидатите за принадлежност към елитната детска „гвардия” „Лъвчета на халифата” се изразява в прилагането на „естественния подбор”. При първоначалната селекция всички деца, които имат косми под мишниците си, т.е. достигнали са до ранен етап на своя пубертет, биват убивани.⁹⁴ Очевидно е влиянието на концепцията на саддамовата армия за рекрутиране насила на деца и за превръщането им в, предани на идеологията и на лидера, убийци. Неслучайно детските части на ИДИЛ и на саддамовата армия имат тъждествено наименования, а именно „Лъвчетата”.

Американската експертка счита, че в училищата децата преминават шест фази на вменена институционална фрустрация към „външния свят”, а именно социализация, образование, избор, поробване, специализация и вечен престой в организацията.⁹⁵ Не е ясен точният брой на децата, рекрутирани от ИДИЛ, но според сирийската неправителствена организация Violations Documenting Center между септември 2011 г. и юни 2014 г. са регистрирани 194 смъртни случая на „нецивилни” деца от мъжки пол. Според данни на ООН рекрутираните от различни сирийски милиции като ИДИЛ, фронта „ал Нусра”, прокюрдските „Части за народна защита” и ССА са 271 момчета и 7 момичета. Една пета от тях са на възраст под 15 години.⁹⁶

Сирийската лаборатория за правата на човека (СЛПЧ) дава по-конкретни данни за ИДИЛ-академията за създаване на деца-терористи. Според нейни данни в края на месец януари 2016 г. е излязъл поредният „випуск” „курсисти” на „Лъвчетата на халифата”. Техният брой е 175 деца. Те веднага са изпратени на трите фронта, на които воюват терористите, а именно срещу правителствените войски, срещу прокюрдската Сирийска демократична армия и срещу бунтовниците. Отделно от това, част от децата - войници са изпратени в Ирак. Спомената сирийска неправителствена организация съобщава, че само през 2015 г. в тези структура са влезли над 1 800 деца, в мнозинството си са сирийци. Най-малко 350 от тях са били убити, а около 50 са били използвани като атентатори-самоубийци.⁹⁷

В изключително подробен анализ на британската фондация „Килиям”, озаглавен „Децата на Ислямска държава” се лансира тезата, че образованието на ИДИЛ е тъждествено с това на нацистка Германия. То има за единствена цел да промие мозъците на подрастващото поколение и да ги направи послушни служители на фашизоидната власт.⁹⁸

3.4.4. СИСТЕМАТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Сред най-важните университети, които функционират под контрола на ИДИЛ са тези в Мосул, Анбар и Ефрат. В университетските програми терористите също правят промени. Те закриват факултетите, катедрите и специалностите по право, политически науки, изобразителни изкуства, спортна подготовка, археология, философия, мениджмънт на туризма и хотелиерството. Паралелно с това ИДИЛ поставя акцент върху развитието на академичните звена в медицината като стратегически за самата организация. Терористите имат нужда от множество лекари за лечение на ранените бойци. Така например те разкриват медицински факултети (обща медицина, фармация и зъболечение) в Мосул и респективно медицински университет в Ракка. Те, структурно, ги отделят от „дивана на образованието” и ги поставят на подчинение на „дивана за здравеопазване”. В специална заповед студентките са отделени от студентите като на представителките от слабия пол е позволено

⁹⁴ Un ex-enfant soldat da l'EI temoigne: Les enfants avec des poils sous les bras ont ete massacres, 7sur7, <http://www.7sur7.be/7s7/fr/31902/La-menace-EI/article/detail/2559793/2015/12/17/Un-ex-enfant-soldat-de-l-EI-temoigne-Les-enfants-avec-des-poils-sous-les-bras-ont-ete-massacres.dhtml>, 17.01.2015.

⁹⁵ Bloom, M., Cubs of the Caliphate. The Children of ISIS, Foreign Affairs, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-07-21/cubs-caliphate>, 21 July 2015.

⁹⁶ Op. Cit.

⁹⁷ Садик, Ф., *Дааш янишаа академият ат тафрив „ашбал ал хилафа”*, ИДИЛ създава академия за производство на „Лъвчетата на халифата”, le360, <http://www.le360.ma/ar/societe/73517>, 17.01.2016.

⁹⁸ Benotman, N., N. Malik, The Children of Islamic State, Quilliam, <http://www.quilliamfoundation.org/wp/wp-content/uploads/publications/free/the-children-of-islamic-state.pdf>, March, 2016,

да учат единствено във факултетите по педагогика и медицина. Всички местни университети, които имат филиали в Мосул или други градове, контролирани от терористите, са закрити. Те са преместени предимно в Киркук.

Нормално, иракското правителство издава специално разпореждане, по силата на което не признава дипломите на висшите учебни заведения под контрол на ИДИЛ. В този порядък иракското министерство на висшето образование и научните изследвания създава улеснения за студентите, които се местят, за да продължат образованието си в легитимни ВУЗ-ове. Дори насрочват специални дати за провеждане на изпити за прием на младежи, идващи от градовете в състава на „халифата”. Подобна мярка не е предприета от сирийското правителство или от политическата власт на бунтовниците, където последните управляват.

Тези обстоятелства обясняват кризата в ИДИЛ-университетите, най-вече заради липса на достатъчно кандидат-студенти. Скъсеният период на следване не е достатъчно силен стимул за младежите. Така например обикновената бакалавърска програма в университета в Мосул е двугодишна, вместо нормално структурираната в четири години в университета в Багдад. Същото важи и за медицината, която вместо шестгодишна, е реализирана за четири години. Статистиката показва, че приблизително 47% от населението напуска териториите, които ИДИЛ завладява. Това дава пълна картина на процеса на обезлюдяване на Източна Сирия и Западен Ирак.

След реорганизацията на структурата на Мосулският университет от новите власти, той има пет основни научни направления, представени от следните научни звена:

1. Земеделски и скотовъдни науки – факултет по полски култури, факултет по градинарство и гори, факултет по хранителни науки, факултет по скотовъдство, колеж по ветеринарна медицина. Всички тези специалности са само за представители на силния пол.

2. Естествознание и хуманитаристика – колеж по естествознание, факултет по химия, факултет по физика, факултет по биология, факултет за науки за земята (само за мъже), факултет по компютри и програмиране, колеж по хуманитаристика, факултет по арабски език, факултет по история, факултет по математика, факултет по английски език, факултет по география, факултет за подготовка на кадри за детските градини (последните три специалности са за представители на двата пола).

3. Инженерни науки – факултет по електроинженерство, факултет по електроника и електрокомуникация, факултет по компютърно и софтуерно инженерство, факултет по механоинженерство, факултет по нефто- и минно инженерство. Всички специалности са само за мъже.

4. Медицински науки – Мосулски женски медицински колеж, Неневийски мъжки медицински колеж, Колеж по зъболечение, Колеж по фармакология, Колеж за медицински сестри, Медицински технически колеж. Тези звена са администрирани от „дивана по здравеопазване”.

5. Шариатски науки – Колеж Моаз бен Джалал за шариатски науки, Висш правен институт.⁹⁹

Образователната система на ИДИЛ представлява пълна катастрофа за подрастващото поколение сирийци и иракчани. Значителна част от тях го осъзнават и затова напускат териториите, които са под властта на терористите. Въпросът е, че тя представлява „бомба със закъснител” след себе си, промивайки мозъка и съзнанието на част от младите хора. Опитът в други части на света, изпаднали в сходна ситуация показва, че ще трябва определено време, за да бъдат преодолените последиците от насадената подсъзнателна фрустрация у младите хора. Битката срещу ИДИЛ не е толкова на бойното поле, колкото за умовете и душите на хората, които в момента я подкрепят. Образователната система на терористите сее раковите клетки на заразата и бъдещите правителства трябва да положат специални грижи, за да изрежат нейните метастази.

⁹⁹ Al – Tamimi, A., Archive of Islamic State Administrative Documents, <http://www.aymennjawad.org/2015/01/archive-of-islamic-state-administrative-documents>, 27.01.2015.

3. ПРАВНА СИСТЕМА, СЪДОПРОИЗВОДСТВО, ПОЛИЦИЯ И ЗАТВОРИ

На 29 юни 2014 г. говорителят на ИДИЛ Абу Мохамед ал Аднани обяви в иракския град Мосул, че терористичната организация създава „халифат”. Претендирайки за създаването на държава с нейните специфични характеристики, екстремистката организация декларира политическа програма, наречена „*Уатикат ал медина*”, „Документ на града”. Преводът може да бъде и „Документ на Медина”, правейки алюзия към първата административна столица на средновековния халифат. В нея ясно се вижда подчертания стремеж за имитацията на ислямската държавност от времето на първия праведен халиф Абу Бакър ас Садик (632-634). В текста се отбелязва: „Сега е епохата на ислямската държава и управлението на имам Абу Бакър ал Курейши. Имаматът на курейшитите (племето на пророка Мохамед – бел. авт.) възприема низпосланото вдъхновение за програма и премахване на белия сняг.” Заглавието е подбрано в такава формула, за да се направи препратка към политическото устройство на град Медина (град на арабски език).¹⁰⁰ Внушението е, че „халифатът” на терористите е идентичен с този на Праведните халифи от VII-ми век.

Тълкуването на този текст означава, че от правната система се изключват всякакви светски практики, уповавайки се единствено и само на религиозните източници на шариата (Корана и сунната). Според очевидци на съществуващата вече почти двугодишна юридическа практика се вижда, че пророческите хадиси остават силно маргинализирани и единствено формалното им споменаване напомня за това, че те представляват източник на ислямското право. Коранът е програма, закон, конституция и единствен автентичен източник на действията на съдиите в окупирания от терористите иракски град Мосул.

Опитвайки се да приложи структурата на халифата, създадена по времето на втория праведен халиф Омар бен Хатаб (634-644), ИДИЛ възпроизвежда ислямската държавност от времето на Праведните халифи (632-661). В нейната политикоправна система прозират твърде много егалитаристки (републикански) компоненти. Това е причината в управленческата философия на „халифата” да се усещат елементи, които европейците наричат „обществен договор”, базиращ се върху закони, права и задължения между халифа и вярващите. В правните документи последните се наричат *ар рая*, поданици или за по-просто мюсюлмани. Властта издава множество закони и разпоредби, които трябва да внесат яснота на поданиците за техните задължения. В същото време ясно са разписани и ограничен брой изпълними права (свободи) като например те да могат да внесат жалби срещу бойците или ръководителите на ИДИЛ. Тези нормативни актове не произтичат пряко от *ал уахи*, божиеото вдъхновение, а са производни на „гражданския” ислямски закон. Те са „кодифицирани” в четири основни дяла, а именно – гражданство, територия, търговия и война.¹⁰¹ Според шейх Абу Хамуд от провинция Халеб е много изненадващо, че правната система на салафитската ИДИЛ твърде много прилича на тази на светската Сирийската арабска република. Последният отстоява мнението, че общият знаменател и на двете системи е деспотизма. Той се изразява в недосегаемостта на магистратите пред закона, който са призвани да изпълняват. Нещо повече, една от основните причини за гражданската война в Сирия, избухнала през 2011 г. е именно неефективната и корумпирана съдебна система. Според местния юрист-богослов силното сходство между съдебната практика на двата антагонистични политически режима е предпоставка за ерозия на прото-държавността, за която претендира ИДИЛ.¹⁰²

¹⁰⁰ Дааш юншал уатикат ал мадина фи моусел...ИДИЛ публикува „Документ на града” в Мосул....Мустакбал нюз, <http://www.almustaqbalnews.net/128495>, 13.06.2014.

¹⁰¹ Марш, А., М. Рифкин, *Хилафат ал канун: кайфа ютабак дааш ал хилафа ал исламия*, Халифат на закона: Как ИДИЛ реализира ислямския халифат, Цит. по Ракиб, <http://raqeb.co/2015/04/>, 29.04.2015.

¹⁰² Салам, А., *Кисас мин дахил ад дауаун ад даашия*, Разкази от правосъдните дивани на ИДИЛ, Расиф, <http://raseef22.com/politics/2015/07/11/judicial-power-in-islamic-state/>, 11.07.2015.

3.3.1. ГРАЖДАНСКИЯТ „КОДЕКС”

Първият „кодекс” е най-сложният, тъй като регулира гражданскоправните отношения. В него попада например ценоразписът на глобите на нарушителите на движението по пътищата.¹⁰³ В една от пропагандните брошури на терористичната организация се казва: „Ислямска държава е справедлива и тя не прави разлика между войник и мюсюлманин (гражданин – бел. авт.) Всички са съдени по законите на шариата и никой няма имунитет.”¹⁰⁴ Нещо повече, те претендират, че всички последователи на монотеистичните религии могат да живеят нормално в „халифата”, но срещу заплащане на годишен подоходен данък. За Ирак е четири златни динара за богатите, два – за средната класа и един – за бедните. В специален документ терористите претендират, че техният шариатски съвет е разгледал специално положението на язидската конфесия след окупирането на техния централен град в Ирак, Синджар. ИДИЛ възприема изповядващите тази религия като езичници, а не като вероотстъпници. Поради тази причина терористите не им предоставят възможността да плащат годишен данък като християните и евреите. На тях им се предоставя срок за искане на прошка (т.е. да приемат исляма) или ще бъдат убити.¹⁰⁵

В гражданския „кодекс” е събрана практиката на отделните съдилища, които издават присъди съгласно шариатските текстове. Доминиращи се наказателните норми. Там се очертават и съставите на три вида престъпления, а именно „лошо поведение”, „престъпление срещу държавата” и „престъпление срещу обществения ред” като втората и третата категория се наказват с най-тежкото наказание. В първата категория например влиза, издадената в началото на 2015 г., фетва от „дивана за изследвания и фетви” в провинция Дейрезор, Сирия (местния правораздавателен орган – бел.авт.) Тя се отнася за забрана на риболов с електричество, експлозиви, отровни средства, както и той да става по време на размножителния период на рибите.”¹⁰⁶ Във втората категория са включени нормативни актове например за „колаборация с врага” и „агентурна дейност”, а в третата – за присвояване на публични средства, престъпления срещу религията като прелюбодеяние, неверничество, вероотстъпничество, изнасилване, взлом, убийство, мародерстване, обир с оръжие, разпространение на порнографски материали, продажба и употреба на алкохол и наркотици, упражняване на магьосничество, кражба и други.

В този дял съществуват и норми, поощряващи раждаемостта на населението, възпитанието на младото поколение в „ислямските ценности” и други. Така например образованието е задължително до девети клас, училищата са еднополови, противозачатъчните средства са забранени.

За пръв път от месец март 2016 г. съдебната практика на ИДИЛ допусна *ал касама*, завеждане на дело срещу неизвестен извършител. Теоретично подобно положение е възможно в ислямския наказателен процес, но поради спорния му характер и предизвикването на множество правнодогматични спорове, той не е прилаган. Всъщност този акт си остава извънреден, тъй като той е наложен от шариатския съд в Триполи, Либия.¹⁰⁷

¹⁰³ Акт за нарушаването на пътното движение в Ракка на стойност 500 с.л., в което личи името на нарушителя, вида лек автомобил, причината за налагането на глобата, датата и подписа на „длъжностното лице”, <https://pbs.twimg.com/media/B6guIIZIAAAwQop.jpg>, 4.01.2015.

¹⁰⁴ Ислямска държава, вилает Ракка, <https://justpaste.it/f7pt>, 22.01.2016.

¹⁰⁵ The Revival of Slavery, Dabiq, <http://media.clarionproject.org/files/islamic-state/islamic-state-isis-magazine-Issue-4-the-failed-crusade.pdf>, Issue 4, October 2014.

¹⁰⁶ *Karap*, Решение, <https://justpaste.it/isfishingdez>, 27.01.2015.

¹⁰⁷ Става въпрос за казус, при който няма категорични доказателства срещу обвиняемия извършител на престъплението. Четирите сунитски школи (маликити, ханафити, ханбалити и шафайти) се базират върху твърденията на роднините на убития. Те се заклеват 50 пъти в Аллах, че посоченото от тях лице е извършителят на престъплението. За повече информация виж: *Танзим ад даула ютабак ал касама ли ауал мара*, ИДИЛ прилага наказание срещу неизвестен извършител за първи път, ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/898434/%D8%AA%>, 31.03.2016.

3.3.2. ТЕРИТОРИАЛНИЯТ „КОДЕКС”

В териториалния „кодекс” са събрани нормите, които определят причините за императивността за възстановяването на властта върху мюсюлманските територии, които са били взети по незаконен начин от „кръстоносците”, от „колонизаторите” или от „неверниците”. По този начин се определя кой е законният собственик на тези земи и респективно той да се разпорежда с тях съобразно шариатските текстове. Прилагат се нормите, отнасящи се за разпределението на „плячката” при определянето на тяхната собственост. Така например бойците взимат само толкова, колкото им е необходимо за воденето на джихада, т.е. на бойните действия. В същото време със специална фетва от „дивана за изследване и фетви” се повелява, че пленената селскостопанска продукция на „вероотстъпници”, преди те самите да са пленени, отива директно в *бейт ал мал*, финансовата институция на ИДИЛ. В нормативния акт се посочва изрично, че „неверниците” не могат да бъдат наследени.¹⁰⁸ Всъщност въпросната „плячка” се разпределя по линия на инструмента „*закат*” на „бедните мюсюлмани” и на „бойците. Легализираното „преразпределение” на заграбените материални средства е един от основните стимули за рекрутиране на бойци под знамената на ИДИЛ. Всъщност в официоза „*Дабик*” се признава за основния материален стимул или направо за легализиран грабеж на съществуващото имущество на хората, които не са членове на ИДИЛ. В един от броеве му се казва: ”Не се безпокой за пари или дом за теб и семейството ти. Има твърде много къщи и материални средства, за да задоволиш твоите и на семейството ти нужди.”¹⁰⁹

3.3.3. ТЪРГОВСКИЯТ „КОДЕКС”

Създаването на множество нормативи, които формират своеобразен търговски „кодекс” се аргументира с факта, че търговията е дейност, която е стимулирана в случай, че жителят на „халифата” не е боец или служител. Според доктрината за формирането на елита в квазидържавата най-престижният поминък е джихада, който е „законно средство за взимане на средствата на неверниците”.¹¹⁰ Ако все пак се откажат от този занаят, то властта ги подтиква да изберат търговията като основен поминък. В тази връзка „халифатът” се е опитал да създаде някаква „нормативна” база, която да регулира този тип отношения. Властта налага своеобразен „плосък” данък върху търговията с водещите стоки и услуги, а именно недвижими имоти,¹¹¹ дрехите,¹¹² хранителните продукти и транспортните услуги.¹¹³ В същото време от компетентните на властите остава определянето на наемите на помещенията, цените на лекарствата,¹¹⁴ дори и ценоразписа на медицинските услуги. Съгласно специална фетва на „дивана за изследвания и фетви”, ако търговец продава артикул, който имитира маркова стока, то той е длъжен да уведоми купувача, както и цената му да е задължително по-ниска от тази на оригинала.¹¹⁵ Като цяло, в областта на вещните,

¹⁰⁸ Фетва № 360, Диван за изследвания и фетви, <https://justpaste.it/fatwa36>, 20.01.2016.

¹⁰⁹ Цит по: Site_IS_HMC_Dabiq3, http://sitemultimedia.org/docs/SITE_IS_HMC_Dabiq3.pdf, 25.01.2016.

¹¹⁰ Марш, А., М. Рифкин,пак там.

¹¹¹ *Ахали ал мосул яхрабун мин ад дараиб уа атауат танзим ад даула ал исламия*, Населението на Мосул бяга от данъците и таксите на ИДИЛ, Ara News, <http://aranews.org/2015/03/30>, 30.03.2015.

¹¹² *Танзим ад даула ал исламия тофраду дараиб ала ал махал ат тижария фи мадинат манбидж би халаб*, ИДИЛ налага данъци на търговските магазини в град Манбидж в Халеб, <http://aranews.org/2015/04/>, 6.04.2015.

¹¹³ Махди, О., *Ал Багдади юамер би харак джунат ал бешимерга уа юахадиду махр ал ниса ал мосул*, Ал Багдади нарежда да изгорят труповете на пешмерга и определя зестрата на жените в Мосул, Илаф, <http://elaph.com/Web/News/2014/11/954745.html>, 2.11.2014.

¹¹⁴ По ценоразпис, определен от „дивана за финансов контрол” и от „дивана за здравеопазване”, в град Мосул се фиксира процента печалба, съобразно цената, но която се изкупува лекарството от склада. Така например, ако лекарството е до 250 динара, то печалбата е 35%, ако лекарството е 1000 динара, то печалбата е 25%, ако лекарството е 10 000 и повече динара, печалбата е 15%. За повече информация виж: <https://justpaste.it/Ninwei>, 20.01.2016.

¹¹⁵ Фетва №51, <https://justpaste.it/imitationbrandsfatwa>, 22.01.2016.

финансовите и търговските правоотношения ИДИЛ прилага практически *ал канун ал удаий*, „позитивния закон”, който е бил действащ по времето на светската, сирийска или иракска държава.¹¹⁶ Ислямският компонент е почти неосезаем, тъй като инерцията в обществото е твърде силна, за да се правят радикални промени в тази област.

3.3.4. ВОЕННИЯТ „КОДЕКС”

Четвъртият „кодекс” е този, който събира нормативите, регулиращи правоотношенията по време на война. Той се състои от фетвите, издадени от „дивана за изследвания и фетви” или отделни проповедници, които симпатизират на терористичната организация. В списанието „Дабик” директно се признава, че „ислямът е религия на сабята, а не на пацифизма.”¹¹⁷ Пълна отговорност за поведението на бойците поема лично „халифът”. В специални фетви, базиращи се на Корана, хадиси от сунната, тълкувания на сунната или мнения на авторитетни факихи като ал Кортоби, Ибн Катир, ат Табари, Ибн Исхак, Ибн Атир и други се мотивира коленето, рязането на глави, разпъването на кръст, гавренето с труповете и други зверства.¹¹⁸ Друга специална фетва на ресорния диван пък легализира взимането на откуп за отвлечен „вероотстъпник”, в която се използват тълкувания на коранически и сунитски текстове от видни факихи като Ибн ал Джоузи, имам Абу Закария Яхия, шейх Шамсудин ал Шарбини, имам Ибн Муфлах ал Макдаси и други.¹¹⁹ Всъщност идеята е, че е създаден специален правилник, чиито правила бойците на ИДИЛ прилагат, когато влизат в битка. Терористите твърдят, че ИДИЛ гарантира за личната сигурност на всеки хуманитарен работник или журналист, който отразява правилно живота в „халифата”. Ислямистите издават т.нар. „документ-гаранция”, така както стана с германския журналист Юрген Тодерхьофер. Съгласно текста на неговия личен документ, той може да влезе и излезе от „халифата” след като мисията му е приключила.¹²⁰ Тодерхьофер е единственият чуждестранен журналист, който е удостоен с възможността да посети безпрепятствено териториите, контролирани от ИДИЛ.

Специални законови текстове определят и отношението към затворниците и робите. Забранява се детето да бъде отделяно от майката, но в същото време робството се счита за законосъобразно, ако са изпълнени дадени обстоятелства.¹²¹ Става въпрос за предлагане на „справедлива” алтернатива на престъпника, който е извършил прелюбодеяние.¹²² Последният закон, който е издаден в сферата на войната е забраната на бойците на ИДИЛ да използват техника с GPS, поради възможността тя да бъде използвана за откриването на позициите на цялата бойна част.¹²³ „Нормативът” е създаден на 4.02.2015, когато чрез тези технически похвати бяха прихванати разговори на чуждестранни - бойци на ИДИЛ, които си правеха селфита или пък разговаряха с роднините си зад граница.

3.3.5. ПОЛИЦИЯ

ИДИЛ създава два вида полиция, които работят пряко със съдебните органи и изпълняват съдебните разпореждания. Първата е т.нар. „ислямска полиция”. Тя е натоварена да поддържа обществения ред и сигурност. Така например нейни членове

¹¹⁶ За повече информация виж: Чуков, Вл., В. Георгиев, *Философия и теория на ислямското право*, Лик, 1998.

¹¹⁷ Islam Is the Religion of Sword Not of Pacifism, Dabiq, 7 Issue, <http://media.clarionproject.org/files/islamic-state/islamic-state-dabiq-magazine-issue-7-from-hypocrisy-to-apostasy.pdf>, 22.01.2016.

¹¹⁸ Ал Мадри, А., *Маируия ал нахар уа уа тамтил би джумат ал куфар*, Законосъобразността за коленето и оскверняването на труповете на неверниците, <https://justpaste.it/gz3j>, 5.09.2014.

¹¹⁹ *Хукам муфада ал асир ал муртад*, Принципи за откупа на пленника вероотстъпник, фетва №52, <https://justpaste.it/fatwaapostateprisoners>, 3.01.2016.

¹²⁰ Secretariat of the Caliph, <https://pbs.twimg.com/media/B6AAvwEIQAE6Z0r.jpg>, 19.10.2014.

¹²¹ The Revival of Slavery Before the Hour, Dabiq, Issue 4, <http://media.clarionproject.org/files/islamic-state/islamic-state-isis-magazine-Issue-4-the-failed-crusade.pdf>, 12.01.2016.

¹²² Op. Cit.

¹²³ *Таамил*, Окръжно, <https://justpaste.it/banongpsandapple>, 4.02.2015.

претърсват преминаващите автомобили и хора на поставените КПП-та, както и изпълняват функциите на пътна полиция. Те осъществяват арестите, като максималното задържане преди повдигането на обвинението е една седмица.¹²⁴ Докладите на полицаите се депозират пред авторитетен богослов, който от своя страна ги препраща до съда. Въпросният богослов играе ролята на своеобразна извънсъдебна инстанция, която се опитва, ако става въпрос за частноправен спор, да убеди двете страни да се разберат, без да се стига до съд. Ако това не стане, по негова преценка е и избора на съд, ако се даде ход на делото.

Втората полиция е моралната. Тя се нарича *ал хасба* и осъществява *ал амр би ал мааруф* *уа нахи ал мункар*, насърчаване на добродетелта и отрицание на порока, както и пресушаване на злините. Нейни преки задължения са наблюдение дали търговците затварят магазините по време на молитвата, противодействие на употребата на наркотици, алкохол, тютюн, счупване на музикални предмети, на наргилета за пушене, въобще съблюдава публичния ред, съобразно ислямските порядки. Става въпрос за репресивен орган, чиито членове поддържат публичния ред. Те се разхождат из улиците на града, снабдени с камшици и наблюдават за „нарушения”. Религиозните полицаи изпълняват наказанията, постановени от съдиите, а именно биене с камшик, разпъване, линчуване с камъни, хвърляне на „престъпниците” от високи сгради и други. Обикновено, в тези функции в Мосул са се специализирали членовете на племето бухамед. Понастоящем началникът и повечето служители на религиозната полиция в този град са от това племе. Практически, самият началник се възприема като малък бог, тъй като неговите действия са безконтролни. Всъщност по силата на неговата „дължостна характеристика”, директорът на религиозната полиция „отстоява правата на Аллах, а не на хората” и респективно последните нямат право да го контролират.

Членовете на религиозната полиция имат определени униформи, за да се различават от останалите хора. Те задължително носят къса, бяла дашдаша (роба), отгоре черна жилетка без ръкави, а на главата черна или жълта куфия. Дрехите винаги са чисти и добре изгладени. Обикновено кадрите на зловещия орган са от селата около Мосул. При контакт с някое лице, не търпят възражение и често използват физическата сила. Най-често хващат за гушата набелязаната жертва, дори ако тя има голяма яка. Религиозният полицаи винаги ходи високо изправен, гледа „лошо” и често проправя пръсти през брада си, за да привлече внимание. В едната си ръка си винаги има клечка за зъби, готов да я заби в околото на избраната жертва. Ако е сбъркал в преценката си за „престъпника”, никога не се извинява. Членовете на религиозната полиция имат заучени обвинения, които произнасят с тренирана „чувствителност”. Те изпитват чувство на превъзходство, дори над останалите членове на ИДИЛ.

Автомобилите, с които патрулират този тип полицаи, са черни или бели бусчета, номерирани от 1 до 26. На номерата е изписано „диван на религиозната полиция,” номера на бригадата и номера на отряда. Стъклата на превозното средство винаги са спуснати, за да се наблюдават по-добре отвътре минавачите. Обикновено задната дясна врата не е напълно затворена. Служителите на религиозната полиция се присъединяват към *азан*, т.е. приканват хората да отидат на молитва и обикновено бързо се появяват там, където хората не са го сторили. Най-често става въпрос за служители на търговски обекти.

Прави впечатление, че офисите на въпросните репресивни органи не са толкова много. По данни на информационен бюлетин на ИДИЛ от „вилает” Халеб от 26 юни 2014 г. населението, което живее под контрол на терористите там е 1 200 000 души. То е организирано в 5 големи града и 450 села. На тази територия действат пет съдилища – две главни и три второстепенни. От своя страна, те са разделени на общи и апелативни. Всеки ден се гледат десетки дела от различно естество – наказателно или гражданско. Във „вилаета” съществуват следните административни институции:

¹²⁴ *Тагдия илямия мусауара ан аш шурта ал ислямия фи ракка*, Информационен снимков материал на ислямската полиция в Ракка, <https://justpaste.it/ihqf>, 18.12.2014.

1. Девет офиса на моралната полиция;
2. Единайсет проповеднически офиса, чиито служители са натоварени да организират лекциите по шариатски знания на населението. За целта освен целеви лекции се разпъват шатри, в които се излагат с агитационни материали на силно комуникативни места.
3. Десет участъка на ислямската полиция;
4. Пет офиса за услуги. В тях се разрешават общи въпроси, възникнали при отделните мюсюлмани. Има отделни сектори за водоснабдяване, електрозахранване, общински въпроси, хлебопроизводство и мелници, разпределяне на помощи, транспорт, трудова борса и други;
5. Двайсет и два шариатски института, които работят в тясна връзка с проповедническите офиси с цел запознаването на мюсюлманите с ислямските науки.
6. Офис за рекрутиране на бойци;¹²⁵

ИДИЛ е създал пълноценно функциониращи съдилища в Сирия, Ирак и Либия. Счита се, че подобни институции, но в първоначална форма на съществуване, има във „вилает“ Синай, Египет и някои погранични територии в Ливан. Въпреки че в Нигерия и Алжир има достатъчно силни ислямистки организации, обявили своята лоялност към ИДИЛ, респективно „Боко харам“ и „Джунд ал хилафа“, там все още няма информация да са създадени сходни съдебни институции. Разпространено е мнението, че въпреки отдалечеността на тези две територии централата в Сирия и Ирак оказва силен натиск за разкриването на такива съдилища.

3.3.6. СЪДЕБНА СИСТЕМА

Съдебната система в ИДИЛ е изградена в стройна централизирана пирамида, в чийто връх стои принципно шариатският съвет. Той се оглавява лично от ал Багдади, съгласно сунитската традиция, че в съдопроизводството халифът е „първ сред равни“. Всъщност този орган формира т.нар. *сияса аш шараия*, законодателната политика, която представлява намеса на политиката в съдебната система. В исляма няма независимост на съдопроизводството. По-долното ниво е представено от специален диван (министерство). Става въпрос за този на правосъдието, *диуан ал куда*. Диван на съдиите. Тази административна единица е директно свързана с Висшия съдебен съвет (ВСС), структура в управленческия апарат на терористичната организация ИДИЛ. Тя се базира в Мосул. Последният определя лицата, които могат да бъдат назначени за съдии. Във върха на функциониращата съдебната пирамидална йерархия има една тричленка, членовете на която имат огромни правомощия. Под тях има мрежа от „малки“ съдии, т.е. такива с ограничени компетенции.

Според сирийския адвокат Насър Абу Махмуд ИДИЛ не може да създаде необходимия брой квалифицирани съдии, които да заместят старите. Последните са обявени за „неверници“ и прогонени от териториите, окупирани от терористите. Така се обяснява и въвеждането на мярката „бързо производство“ за разлика от наследената в Сирия съдебна система, която е триинстанционна и достатъчно тромава. Така например в Манбидж, Сирия за около месец се е сменил целия съдебен състав, без да има реална готовност за това. Първоначално в този сирийски град са били привлечени местните проповедници, но по-късно те са отстъпили мястото си на неподготвени и неквалифицирани хора, изкарвали краткосрочни шариатски курсове. Някои от тях дори са от недобре приетите от местното население чужденци.¹²⁶ Показателен в това отношение е случаят с изпълнената смъртната присъда на 16-годишния Юсуф от Манбидж, който е обвинен в изнасилване. Присъдата е след бързо съдебно производство. Оказва се, че

¹²⁵ *Ал ушляя халеб, ат тарих уа ал мауакаа уа ал худуд уа ал масаха уа ал джабхат*, Вилает Халеб, историята, позициите, границите, площта и фронтите, <https://justpaste.it/HalabReport>, 26.06.2014.

¹²⁶ Салам, А.....пак там.

обвиненията дошли от някаква жена, с която той е имал финансови разногласия. За да се наложи в спора, тя обвинява Юсуф в изнасилване, за да го сплаци. По-късно жената признава пред неговите роднини, че не е очаквала момчето да бъде екзекутирано. Въпреки поисканото обезщетение съдът отхвърля жалбата на роднините на Юсуф, за да не признае грешката си.¹²⁷

Профилът на убития на 10 април 2016 г. в Ракка „първ съдия на ИДИЛ“ Фуаз ал Хасан от въздушен удар на антитерористичната коалиция говори сам по себе си. Преди да заеме поста „главен съдия в ИДИЛ“ през 2013 г., а впоследствие да стане ръководител на шариатския съд в Ракка терористът, е бил общ работник, а по-късно става овчар. Не е известно да има някакво образование. През 2011 г. се включва в антиправителствените протести в рамките на едно от местните салафитски движения. В края на 2011 г. е освободен от известния военен затвор в Сидная. Той сам издава специален списък с постановени от него повече от 100 смъртни присъди на граждани и дезертъори от терористичната формация. Терористът е известен с прозвището „палача на ИДИЛ“, тъй като повечето смъртни присъди е изпълнил сам.¹²⁸

Племенната структура на ИДИЛ си е оказва влияние върху разпределението на административните функции в управлението на Мосул. Например в града действащият съдебен състав е предимно от членове на племето буматиут. Един от най-известните съдии в иракския град е 23-годишният Мустафа аш Шараи. Последният се е срещнал с вече споменатия немски журналист Юрген Годерхьофер.

Паралелно с това ИДИЛ създава специална структура, занимаваща се с изследване на ислямското право. Освен това тя играе ролята на своеобразен университет - институт за създаването на кадри за съдебната система. Според пропагандата на ИДИЛ първият випуск от студенти, обучавани за магистрати, вече се е дипломирал. Очевидно курсът е едногодишен и не е ясно дали той заменя предишното юридическо образование, чийто факултет беше сред закритите от ИДИЛ в Мосулския университет.

Към екипа на всеки съдия има помощен орган, наречен „съвет за възприемане и консултации“. В него се подлага на дискусия всеки конкретен случай и се обсъждат възможните съдебни решения. Гореспоменатите студенти се явяват като стажанти в този съвет. Пропагандата на ИДИЛ подчертава, че тази практика им помага един ден да станат самостоятелни магистрати. Тези лица са специална прослойка в системата и се наричат „студенти на шариатската наука“.

В съдебната система на ИДИЛ съществува и т.нар. категория „съдии-следователи“. Те се занимават с престъпленията от общ характер. Ръководителят на „правосъдния диван“, т.е. правосъдният министър представлява висшата инстанция в системата. Еднолично той може да отмени или измени решение, издадено от всеки, по-нисш магистрат, в това число и на член на тройката „големи съдии“. Под негов контрол е и т.нар. „морална полиция“.

Съдилищата на ИДИЛ имат различни състави – респективно граждански, наказателни, финансови и военни. В правосъдната система на ИДИЛ важна роля играе и диванът на жалбите, *диуан ал мазалим*, своеобразен апелативна институция. Той е отделна институция, пред който принципно всеки може да депозира жалба. Решенията на тази институция имат върховенство пред съдебните решения, тъй като се счита, че „поправят допуснати грешки“. Така въпросната институция може да отменя или изменя издадени вече съдебни решения, но и сама да взема решения, които не подлежат на обжалване. Двугодишната практика е показала, че жалбите са обикновено за разрешаването на спорове между отделни племена, между отделни членове на ИДИЛ и по-малко са тези с граждански характер. С оглед на тежестта на поста, ИДИЛ е предоставила тази функция на представители на племето джабур, което е един от стълбовете на подкрепа на тази

¹²⁷ Пак там.

¹²⁸ *Масраа ал кади ал ауал фи танзим ад даула*, Убийство на първия съдия на ИДИЛ в Ракка, ад Дурап аш шамия, <http://eldorar.com/node/96794>, 11.04.2016.

терористична организация. Бившият председател на иракския парламент Салим Джабури също е член на това племе, но от родовете, които са против ИДИЛ.

Някои издадени, през втората половина на 2014 г. – първата половина на 2015 г. в Мосул, решения от съдилищата на ИДИЛ дават ясна представа на профила и логиката на съдопроизводството. По-интересните са:

1. Арест на мъж, който не е декларирал пред шариатския съд своя брак, а се е задоволил само с религиозен брак, т.е. узаконен единствено чрез присъствието на представител на религиозна институция. Въпросният мъж е отказал да регистрира своя променен социален статус пред ИДИЛ и впоследствие е бил принуден да го направи.

2. Състав на наказателен съд е издал решение, с което освобождава от затвора 150 души. Член на висшата съдебна тричленка обаче е отменил решението, тъй като е преценил, че членовете на групата, веднъж на свобода, могат да работят против ИДИЛ. Така групата продължава да е в затвора повече от девет месеца.

3. В едногодишната практика на конкретен наказателен съдия е издаването на 3271 смъртни присъди на полицаи, мъже и жени. Всички са сунити от Мосул.

4. Вече споменатият Мустафа аш Шараи е издал 467 смъртни присъди, повечето на хора, живеещи в околностите на Мосул.

5. Определен състав на наказателния съд в Мосул е издал 389 смъртни присъди по фалшиви свидетелски показания на таен информатор. Представители на ИДИЛ са предали телата на близките им с думите: "Бог да благослови сина Ви, той е мъченик, тъй като е убит по грешка." Впоследствие са изплатили кръвнина.

6. На 24 март 2015 г. съдът издава решение, по силата на което се изменя текста на закона за наказание на вероотстъпничеството, който е приет на 17 юни 2015 г. В първоначалния вид въпросната норма е обхващала единствено лицата, които са попадали в плен на ИДИЛ или пък са имали вече присъди от терористичната организация още преди окупацията на Мосул. В последния вариант обхватът на решението се разширява със следните лица, които подлежат на смъртно наказание. Става въпрос за:

- Лица от мъжки или женски пол, работили в полицията и които са били кандидати за народни представители или за държавна или общинска служба, бивши членове на избирателни комисии,

- „Богохулници”,

- Лица, които хвалят иракското правителство, армия или полиция,

- Прелюбодейци - женен мъж или омъжена жена,

- Лица, заловени в продажба и търговия на цигари и алкохол,

- Лица, заловени в даване на информация за ИДИЛ на външни фактори,

- Лекарите, университетски и училищни кадри, които са напуснали Мосул и са отказали да се завърнат,

- Лица принадлежащи към сили, които се стремят да освободят Мосул,

- Лица заловени в кражба,

- Лица, които се занимават с магьосничество и заклинание,

- Лица, които не са положили клетва за вярност (към „халифа” Абу Бакър ал Багдади–бел. авт.),

- Лица, доказали, че вярват в секуларизма, комунизма, баасизма и национализма,

- Лица, в които е намерено знамето на иракската държава,

- Лица, помагачи на международната коалиция с „идеи, думи, действия и разпространение на слухове,

- Лица, заловени да пушат и които продължават да пушат след ареста, наказването им с удари с камшик, (счита се, че пушенето е продължение на греха и освен това е

подпомагане на американската икономика, тъй като най-големите концерни за производство на цигари са американски). За известно време е въведено смъртното наказание за тютюнопушене, но по-късно е заменено с голямо глоба,

- Лица, които казват, че това което се е случило на християните и язидити е катастрофа,

- Лица, които отказват доброволно да плащат данъка *закат*,

- Лица, които разпространяват книги с „невернически и секуларни идеи”,

- Лица, които разпространяват информация против ИДИЛ.

Според новия закон искането на прошка от вероотстъпника не отменя смъртното наказание. То винаги трябва да се изпълни. Разликата е, че в първия случай лицето умира като вероотстъпник, а при втория – като мюсюлманин. В този случай тълкуванията на юристите на ИДИЛ на този догматичен казус противоречат на постановките и на четирите сунитски школи. Последните допускат завръщането на „вероотстъпника” в лоното на исляма. Единствената разлика е в различния период на размисъл и отказване от вероотстъпничеството – от три до седем дни преди да бъде взето крайното решение.

Делото срещу задържано лице никога не започва по-рано от една седмица.

Най-честите извършвани „престъпления” и прилаганите наказания през 2015 г. в иракския град Мосул са:

1. Пушене – 70 удари с камшик, глоба от 25 000 динара (21 долара) и последно предупреждение. От март 2015 г. пушенето се наказва със смърт, но от февруари 2016 г. е отменено.

2. Носене на облекло, което не отговаря за шариатското облекло, одобрено от ИДИЛ – бръснене на косата на главата „нула номер”, 30 удара с камшик, глоба от 25 000 динара (21 долара), разкъсване на дрехите, последно предупреждение и обещание, повече това да не се повтаря.

3. Носене на бурка, която не отговаря на изискванията на ИДИЛ – окончателна забрана на жената, извършила „престъплението”, да напуска къщата си, арест за съпруга, ако е омъжена, глоба от 50 000 динара (42 долара) и писмено обещание на съпруга ѝ (или попечителя от мъжки род), че тя повече няма да напуска дома си.

4. Носене на мобилен телефон из улиците на града – ако се докаже, че не е използван за шпиониране или предаване на информация, наказанието е конфискация на апарата, 15 удара с камшик и обещание повече телефона да не се носи на публично място.

5. Използването на „еротични снимки” в мобилния телефон – конфискация на апарата, 80 удара с камшик, последно предупреждение и участие във възпитателни курсове за принципите на шариата.

6. Неплащане на дължимите материални задължения – парична глоба в двоен размер на дължимите суми, 25 удара с камшик, последно предупреждение и писмено обещание, че няма да се повтори.

7. Бръснене на брадата – 100 удара с камшик, глоба от 50 000 динара (42 долара) и лишаване от свобода за един месец (докато порасне брадата).

8. Неподчинение на *азан*, въпреки приканването на мюезина за молитва – 150 удара с камшик, лишаване от свобода за една седмица, участие във възпитателни курсове и глоба от 25 000 динара (21 долара).

9. Незатваряне на магазина по време на *азан* – принудително затваряне на магазина за срок от три дни, 20 удара с камшик, последно предупреждение, писмено обещание и глоба от 100 000 динара (84 долара).

10. Слушане на музика в автомобил – унищожаването на касетофона, 15 удара с камшик, включването на лицето в регистъра на престъпниците, подписка в дивана на

религиозната полиция на всеки две седмици и участие във възпитателни курсове за шариатските принципи.

11. Подстригване на косата по подобие на тази на „неверниците” – подстригване на косата „нула номер”, 25 удара с камшик, последно предупреждение, обещание, че няма да се повтаря и подписа в „дивана на религиозната полиция” на всеки две седмици.

12. Напускането на града без причини – счита се, че въпросното лице бяга и съдията може да издаде смъртна присъда, тъй като това означава бягство от „къщата на исляма” и отиването в „къщата на неверниците”, все пак „назидателното” наказание – 70 удара с камшик, писмено обещание, че няма повече да напуска града и залагане на цялото движимо и недвижимо имущество на лицето пред „дивана на религиозната полиция”.

13. Нерегистриране на ново превозно средство в Мосул пред ИДИЛ – конфискация на въпросното превозно средство, 30 удара с камшик и забрана за по-нататъшна подобна дейност.

14. Забавянето на плащане на материален дълг за срок от една седмица – изпращане на окончателно предупреждение за задържане на лицето и конфискация на имуществото му.

15. Разпространение на информация и слухове – 130 удара с камшик, подстригване „нула номер”, глоба 150 000 динара (126 долара), писмено обещание, че това няма да се повтори.

16. Съмнение в истинността на събитията и правотата на ИДИЛ – 150 „бързи” (тоест със засилен интензитет и с по-голяма сила) удара с камшик, глоба 250 000 динара (210 долара), писмено обещание, че няма да се повтаря и участие във възпитателни курсове за шариатските принципи.

17. Присмех за работата на религиозната полиция или някой друг „диван” на ИДИЛ – 70 удара с камшик, подстригване „нула номер” и глоба 300 000 динара (251 долара).

18. Задържане на погледа върху институции, автомобили или членове на ИДИЛ – арестуване с обвинение, че „престъпникът” иска да се сдобие с информация. Следва разследване и най-често присъдата е смъртно наказание.¹²⁹

Принципите на подобен тип съдебна система се прилагат единствено върху иракчаните и върху членове на арабските племена. Те не се прилагат на чужденци, в това число кюрди и жители на град Тел Афар. Чеченците в Мосул изявяват желание да получат собствена административна единица, в това число и съдебна, който да се занимава единствено с техните проблеми, но ръководството на терористичната организация не е удовлетворила молбата им.

Съдиите заемат важно място в репресивната управленческа система на ИДИЛ. Те формират специална социална категория. В това си качество получават 3% от завоюваните от муджахидините на терористичната структура плячка. Класическият принцип на разпределението на плячката е 4/5 за муджахидините и 1/5 за пророка и неговия халиф. Не е ясно делът на магистратите откъде е приспаднал съгласно шариатската схема. Но очевидно те са „придърпали” килимчето на материалните облаги към себе си.

3.3.7. ЗАТВОРИ

Затворите са особена компонента в системата за сигурност на ИДИЛ. Те изпълняват специална роля в наказателноправната система на терористичната организация. Прави впечатление, че те са изключително точно профилирани според състава на надзирателите, палачите и най-вече затворниците. В специално изследване, публикувано в опозиционния сайт „Ракка тудбах би самат” се дава модела на изграждане на затворите в един от стратегическите важните за ИДИЛ градове в провинция Ракка, Табка. В този приблизително

¹²⁹ *Ал куда уа хасба фи ал мосул:....Съдебната власт и религиозната полиция в Мосул:...., аш Шабабик, <http://www.shababek.de/pw3/?p=14900>, 8.07.2015.*

70 000 хиляден град (преброяване през 2004 г.) има пет затвора. Всеки един от тях „обслужва” дадена структура в репресивната система за сигурност. Става въпрос за:

1. Затвор на религиозната полиция. Той се помещава в сградата на едно училище, което е преустроено за целта. В нея има групови и единични килии. Съществуват специални помещения за разпити и мъчения. Други стаи са адаптирани за извършването на боя с бичове. В този затвор изтърпяват наказанията извършителите на „престъпленията” неизпълнение на нарежданията за носене на позволените дрехи, тютюнопушене и нарушаване на общия ред за поведение на публично място. Началникът на затвора е самият ръководител на религиозната полиция, а членовете на тази мракобесническата полицейска част са и надзирателите в затвора. Последните патрулират по улиците на града и акта на задържане в затвора започва с вкарването на сила в него на набелязания „престъпник”.

2. Съдебен затвор. Той се помещава в мазето на друго училище в източната част на град Табка. Въпросната наказателна институция също е разделена на групови, единични килии и помещения за провеждане на разпитите. Има специално адаптирани стаи за изпълнение на смъртното наказание или рязане на някои крайник на затворника. В този затвор лежат престъпниците, осъдени за най-тежките престъпления като убийство, изнасилване или грабеж. Затворническият състав се състои от съдии, надзиратели и палачи, изпълняващи наказанията. Те са едновременно и служители на т.нар. ислямска полиция.

3. Затвор на сигурността. Този специална институция е предназначена да изпълни наказанията на лица, които са обвинени в държавна измяна като действия като контакти с медии, враждебни на ИДИЛ, контакти с враждебни сили на организацията и всякакви други престъпления срещу „държавата”. Този затвор е изграден върху отдалечено от града място като за целта се използват дебелите стени на язовир Ефрат. На територията на затвора се допускат единствено най-лоялните на ИДИЛ членове. Ръководителят на филиала на „дивана на сигурността” в града е и директор на затвора, а неговите подчинени – затворническият персонал. Всички служители на затвора задължително закриват лицата си, така че никой да не знае тяхната самоличност.

4. Временен затвор на сигурността. Структурата се намира в центъра на града. Там се провеждат предварителните разпити на обвинените за държавна измяна лица. Ако бъде преценено, след това те могат да бъдат прехвърлени в затвора на сигурността. Помещенията са пригодени така, че да се извършват „най-ефективните” разпити, но не и да се изпълняват смъртните наказания. Моделът е възприет от затворите на режима, а не толкова от средновековните затвори на халифата. Надзирателите също са с покрити лица, за да се гарантира тяхната анонимност.

5. Затвор за чужденци. Той е изграден в близко до града село. В него се поддържа изключително висока степен на секретност от надзиратели, които са се специализирали в измъчване и изпълнение на смъртни наказания. Счита се, там са най-големите „професионалисти” в извършването на различните видове мъчения.¹³⁰

Затворите са специален инструмент в ръцете на репресивния апарат на ИДИЛ. Целта им е да поддържат постоянен страх сред хората, които са недоволни от терора на ИДИЛ. В същото време чрез бруталността на техния персонал се полагат усилия да се внуши, че ИДИЛ е силна и че е готова да потуши всякакъв тип недоволство при шариатско определена присъда. Все пак матрицата на затворническата система на ИДИЛ е заимствана по-скоро от тази на съвременна Сирия и Ирак, отколкото от тази на средновековния ислямски халифат. Наблюдава се фрагментаризация на отделните групи „престъпници” и „перфекционизирано” изпълнение на наказанията

¹³⁰ The Underworld of ISIS in Altabkah City, Raqqa is being Slaughtered Silently, <http://www.raqqa-sl-co/en/?p=1731>, 14.03.2016.

REFERENCES:

[1] Салих, М. *Картър: санадрабу дааш фи либия ида лам нанджах сиясиян*, Картър: Ще ударим ИДИЛ в Либия, ако не успеем политически, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/561401>, 6.02.2016.

[2] ГРУ: в Ираке и Сирии воюют 33 тысячи боевиков ИГ, <http://politexpert.net/4559-gru-v-irake-i-sirii-voyuut-33-tysyachi-boevikov-ig.html>, 28.04.2016.

[3] *Тадмир 3 дабабат лил джейш ат турки би саурих муаджаха курб ал худуд ал ас сурия ат туркия*, Разрушаването на 3 танка на турската армия с насочващите се ракети, в близост до сирийско-турската граница, ал Аамак, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/04/28/>, 28.04.2016.

[4] За повече информация виж: Чуков, Вл., Ал Кайда с перо и сабя, Изток-Запад, 2007, сс. 39-50.

[5] Дияб, А., *Илманиюн...уалякин ирхабиюн*, Секуларисти...но терористи, ал Хаят, <http://www.alhayat.com/Articles/12959693/>, 23.12.2015.

[6] Гамбета, Д., С. Хертог, Частный корреспондент, http://www.chaskor.ru/article/inzheneriy_dzhihad_40324, 28.04.2016.

[7] *Филм мин джейш ал ислам яхки кисат танзим ад даула би джануб димашик*, Филм на „Джейш ал ислам“ разказва за ИДИЛ в Южен Дамаск, News BT, <http://www.zayheka.com/mnw3at/4275.html>, 27.01.2016.

[8] *Илиян*, Обява, Диуан ад дауа уа ал масаджид би уалаят ал фураат, http://www.syriahr.com/wpcontent/uploads/2014/12/%5E56FEB6CC453F2386A20D0B1A0D-38471B6F2479EC4B36EF1950%5Epimgpsh_fullsize_distr.jpg, 20.01.2016.

[9] *Масуул сауди: моозам ал монтамин лил тонзамат ал ирхабия аазаб*, Саудитски представител: мнозинството от тези, които се присъединяват към терористичните организации, са ергени, ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/883259/>, 27.01.2016.

[10] Сайтът DailyPakistan съобщава, че заразените с вируса на СПИН джихадисти задължително се изпращат в редиците на самоубийците. Така например през август 2015 г. 16 джихадисти, които са дали положителни тестове в болницата на сирийския град Маядин за смъртоносния вирус след правенето на секс с мароканска секс-робиня са били директно изведени като самоубийци. За повече информация виж: 16 HIV-Positive IS Terrorists Are Ordered to Become Suicide Bombers, Raqqa Is Being Slaughtered Silently, <http://www.raqqa-sl.co/en/?p=1329>, 24.08.2015.

[11] *Инфуджафик*, Инфографик ал Аамак, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/01/02/>, 2.01.2016.

[12] *Ал амалият ал истишхадия фи мохиит матар куеирис*, Самоубийствените атентати в района на летище Куерис, Инфографик ал Аамак,

[13] https://0e19c40bf30ba62d61914ae8f5921285b5b68d7a.googleusercontent.com/host/0Bz5FkwDCtHQGcW5fdnB4eWZLZHc/ISTISHHADI%20OPERATIONS%20AROUND%20KWEIR-IS%20AIRBASE%20INFOGRAPHICS_FINAL.html, 2.2.2016.

[14] *90 амалия исташхадия нафадаха мукатилун мин ад даула ал исламия фи ал ирак, сурия уа либия фи шахр фебраир 2016*, 90 самоубийствени атентати, извършени от Ислямска държава в Ирак, Сирия и либия през месец февруари 2016 г., ал Аамак, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/03/05/90/>, 5.03.2016.

[15] В пропаганден клип за мисиите на деца-ингамасин ИДИЛ изобразява дете, което прегръща баща си. После запалва двигателя на автомобил, натъпкан с експлозиви, целува ръката му и накрая форсира колата-бомба. Детето се самовзривява с колата-бомба в защитни съоръжения на „врага“. За повече информация виж: Милър, Г., *Ал атфал ал интихариюн ахдат ал тактикат дааш ас садима*, Децата-самоубийци най-новата тактика на агресивните тактики на ИДИЛ, аш Шарк ал аусат,

- [16] <http://aawsat.com/home/article/574561/%D8>, 22.02.2016.
- [17] Уалид, А., „Ал ингимасион” уа „ад дабиха”...рооб дааиш, „Отдадените” и „палачите”...ужасът на ИДИЛ, Рай алиюм, <http://www.raialyoum.com/?p=135318>, 12.08.2014.
- [18] Обикновено обезглавяването е процедура със свои собствени правила. Има дори и музикален фон, осигурен от изпълнението на специални химни. Първият куплет на един от тях звучи по следния начин: „Моят народ разкри зората и победата е сигурна. Ислямска държава направи джихада на благочестивите.....” За повече информация виж: Ал Хакар, Ф., *Сурию ауropa: икхуа ал уатан...ада ал шатат*, Сирийците в Европа: Братя по родина...врагове в диаспората”, ал Ахбар, <http://www.al-akhbar.com/node/253395>, 3.03.2016.
- [19] Халифа, А., *Такрир кхас: ал мукатилун ал шишиан ал ашрас фи сурия*, Специален доклад: Чеченските бойци са най-ожесточените в Сирия, ал Бауаба, <http://www-albawaba.com/ar/>, 17.02.2015.
- [20] *Ануа ат таурат аляти аскатаха мукатилу ат даула ал исламия*, Видовете самолети, които бяха свалени от бойците на Ислямска държава, ал Аамак, инфографик, <https://a3maqagency.wordpress.com/2016/03/18/%D8%A3>, 18.03.2016.
- [21] ISIS is Flying Homemade Drones, Developing a Missile-Armed Model, Debka, <http://www.debka.com/article/25173/ISIS-is-flying-homemade-drones-developing-a-missile-armed-model>, 20.01.2016.
- [22] Хашими, Х., *Тактик дааиш ал китали*, Бойната тактика на ИДИЛ, ал Аалем ал джадид, <http://al-aalem.com/>, 2.04.2015.
- [23] Ал Хабиб, А., *Тактикат дааиш ал харбия*, Военните тактики на ИДИЛ, ал Арабия, <http://www.alarabiya.net/ar/saudi-today/2015/06/01/>, 1.06.2015.
- [23] Махмуд, А., *Дааиш... ислам кътаа ал ракаб*, ИДИЛ...ислям за рязане на вратове, Аурак лил нашар уа ат таузия, Кайро, 2015.
- [24] Italian-British Force Ambushed by IS in Libya, Debka, <http://www.debka.com/article/25391/Italian-British-force-ambushed-by-IS-in-Libya->, 30.04.2016.
- [25] Фархат, Я., *Тактик ал аскар ли дааиш*, Военната тактика на ИДИЛ, Ан Нахар, <http://newspaper.annahar.com/article/192432>, 25.10.2014.
- [26] Рида, Н., *Дааиш юуасил такадимихи фи дейрезор уа ал макхтуфин накалу кхаридж ал мадина*, ИДИЛ продължава настъплението си в Дейрезор и отвлечените са изнесени извън града, аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/>, 19.01.2016.
- [27] *Ал атфал хатаба дааиш*, Децата горят в ИДИЛ, Ракка тудбах би самат, <http://www.raqqa-sl.com/?p=2439>, 21.01.2016.
- [28] *Мудир си ай ей: дааиш стакхдама аслиха кимауаия*, Директорът на ЦРУ: ИДИЛ използва химически оръжия, ал Хаят, <http://www.alhayat.com/Articles/13924612/%D9>, 12.02.2016.
- [29] *Танзим ад даула ястахдиф маабир ат танаф би ал кимауи*, ИДИЛ стреля по КПП ал Танаф с химическо оръжие, ад Дулар аш шамия, <http://eldorar.com/node/96758>, 9.04.2016.
- [30] Ахмед, Р., *Дааиш: хилафат ад дам уа ан нар*, ИДИЛ: халифатът от кръв и огън, Дар ал нахда ал арабия, 2014, с. 45-70.
- [31] *Ал муджахидат ал джудод: лимада тандом ан ниса иля танзим дааиш*, Новите муджахидинки: Защо се присъединяват жените към ИДИЛ?, RCSS, <http://www.rcssmideast.org/Article/2944/>, 28.12.2014.
- [32] *Джуюиш нисаия: ад дааиш уа ал шлям.....* Женските армии: привърженичките на ИДИЛ и медиите....., RCSS, <http://www.rcssmideast.org/Article/3862/>, 8.09.2015.
- [33] Абдул Рахман, У., *Мирсад „ал азхар”: мурахакат бейна дааиш 55%* Мониторинговата лаборатория на „ал Азхар”: Жените в ИДИЛ са 55%.....аш Шарк ал аусат, <http://aawsat.com/home/article/602531/%D9%85%>, 28.03.2016.

[34] *Ал баян ал ауал лил муджахидин ал ажаниб: джахазу ахзамикум*, Първа декларация на джихадистите-чужденци: Стягайте коланите, ас Сафир, <http://assafir.com/Article/5/353927>, 7.06.2014.

[35] ISIS Has Recruited as Many as 30 000 Foreigners, New York, <http://nymag.com/daily/intelligencer/2015/09/isis-has-recruited-as-many-as-30000-foreigners.html>, 27.09.2015.

[36] Шахин, Д., Шабакa акхбар латакия, <https://www.facebook.com/L.N.N11/photos/a.617032588333749.1073741828.615893748447633/988386084531729/?type=3&theater>, 18.03.2016.

[37] Амер, У., „Ат таймс” тунакиб фи уатаик танзим ад даула ал мусараба...мада уажадат?, „Таймс” рови из изтеклите документи на ИДИЛ...какво откри?, Ал Араби 21, <http://arabi21.com/story/903450/%D8%A7%D9>, 21.04.2016.

[38] Syrie – Iraq: le nombre de recrues etrangeres de l’EI en chute libre, France 24, <http://www.france24.com/fr/20160427-organisation-etat-islamique-jihadistes-recrues-etrangeres-ei-nombre-chiffre-libye>, 27.04.2016.